

Sprawozdanie z działalności TMMB za 2017/2018 r.

Z opłatkiem w nowy rok

Przed noworoczną uroczystością, w godzinach 16.30-16.55, odbyło się krótkie spotkanie młodzieży ze Szkolnych Kół TMMB i ich opiekunów z Prezydentem Bydgoszczy połączone ze wspólnym zdjęciem. Dla dzieci to wielkie wyróżnienie.

Uroczystość rozpoczął koncert kolęd w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Płomienie” z MDK nr 4 pod dyrekcją Izabeli Grochowskiej. Zespół istnieje już 38 lat i jest wizytówką Bydgoszczy. W tym roku drugi raz został uhonorowany przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy tytułem Bydgoskiej Kulturalnej Marki Oświatowej. W grudniu ub.r. wydał płytę „Kolędy światła”. W ramach współpracy polsko-ukraińskiej koncertuje z 10-osobowym zespołem wokalnym „Ektenia”. Minionej soboty taki koncert odbył się w Wigilię prawosławnego Bożego Narodzenia. Z „Płomieniami” wystąpili też muzycy: Paulina Krakowian (skrzypce), Krzysztof Biernacki (klarnet) i Maciej Drapiński (akordeon). Z koncertem kolęd wystąpił też Bydgoski Chór Kameralny – zespół żeński pod dyrekcją prof. Mariusza Kończala z bydgoskiej Akademii Muzycznej.

Część oficjalną uroczystości rozpoczął Hejnał Bydgoszczy w wykonaniu Romana Biskupskiego. Prezes Jerzy Derenda powitał gości honorowych, a m.in. senatora RP Jana Rulewskiego, zastępcę Prezydenta Bydgoszczy Marię Wasiak, wiceprzewodniczącego RM Lecha Zagłobę-Zyglera, dyrektora generalnego Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego Paulinę Wenderlich, prof. dr. hab. Jacka Woźnego, rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, oraz młodzież ze Szkolnych Kół TMMB wraz z wychowawcami.

Do wszystkich uczestników tegorocznego noworocznego spotkania opłatkowego TMMB wpłynęły najserdeczniejsze życzenia od Klubu Seniora na Jachcicach i najstarszego jego członka, prawie 88-letniego Eugeniusza Zarzyckiego. Pan Eugeniusz wiernie trwa przy TMMB już od ponad 20 lat.

Prezes przypomniał, że w minionym roku Towarzystwo uczestniczyło we wszystkich najważniejszych miejskich wydarzeniach, obchodach rocznicowych i konferencjach. Ukazywał się „Dziennik Bydgoszczy”, czasopismo wydawane przez TMMB, takie publikacje, jak „Encyklopedia Bydgoszczy” t. 2 oraz obchodząca swe półwiecze „Kronika Bydgoska”. Konsekwentnie kultywowano pamięć o najważniejszych

wydarzeniach i postaciach związanych z naszym miastem w cyklu prelekcji prowadzonych przez Sekcję Odczytowo-Historyczną pod kierunkiem dr. hab. Marka Romaniuka, jak też wycieczki w cyklu „Bydgoszcz za zamkniętymi drzwiami” połączone z rekonstrukcjami historycznymi.

Pięknie rozwijała się edukacja regionalna dzieci i młodzieży pod kierunkiem dr. Ewy Puls w oparciu o Szkolne Koła TMMB z bardzo aktywnym kołem w SP nr 57 noszącej imię TMMB. Wielkim zainteresowaniem bydgoszczan cieszył się konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”, nad którym patronat objął Prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski, XIX kwesta na ratowanie najstarszych bydgoskich nekropolii, Koncerty Maryjne z Różą w bydgoskiej katedrze i inne. Rozwijała się nasza współpraca z wieloma stowarzyszeniami regionalnymi w woj. kujawsko-pomorskim. Występowano w obronie zagrożonych interesów Bydgoszczy. To tylko niektóre z ubiegłorocznych inicjatyw TMMB.

– *Wkroczyliśmy – mówił prezes TMMB – w rok 2018, rok 100-lecia odzyskania niepodległości przez naszą Ojczyznę. Dla Bydgoszczy, to wigilia powrotu do Macierzy. Powrotu upragnionego i tak oczekiwanego aż do 1920 roku. Powrotu podkreślonego znaczącym udziałem w Powstaniu Wielkopolskim. Tym chwilom poświęcona była prezentacja „Bydgoska droga do Polski” przygotowana przez Krystiana Strausa, historyka z Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy.*

W uznaniu zasług Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej uhonorował Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy Krzyżem „95 lat ZIW RP” na sztandar. Do rangi symbolu urósł fakt, że sztandar TMMB został wprowadzony przez młodzież Szkoły Podstawowej nr 57, której od listopada 2017 r. patronuje Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy. Dyrektorem SP nr 57 jest p. Barbara Górecka, a opiekunem doskonale działającego Szkolnego Koła TMMB p. Hanna Jankowiak. Szkoła uznała, że wzory do naśladowania można znaleźć także w otaczającej nas rzeczywistości. Przecież jednym z głównych celów naszego Stowarzyszenia jest przekazywanie z pokolenia na pokolenie szczytnych tradycji i patriotyzmu.

Uroczystej dekoracji sztandaru krzyżem dokonał Sekretarz Generalny Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej płk. Eugeniusz Michał Andrzejewski. Gośćmi tej ceremonii byli: kpt. Jan Mocarski, prezes Zarządu Okręgowego Związku Inwalidów Wojennych w Bydgoszczy, kawaler Orderu Virtuti Militari, jeden z trzech kawalerów tego orderu żyjących w woj. kujawsko-pomorskim.

Honorowi goście, m.in. Jan Rulewski, Maria Wasiak, Lech Zagłoba-Zygler, zastępca przewodniczącego Rady Miasta Bydgoszczy i Ryszard Pukszo, prezes Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Ogrodnictwa w Bydgoszczy, otrzymali z rąk wiceprezesa TMMB dr. hab. Marka Romaniuka ostatnie wydanie „Kroniki Bydgoskiej”. Prezes TMMB

Jerzy Derenda wręczył nowe legitymacje członkowskie TMMB Barbarze Chojnackiej i red. Wojciechowi Sobocińskiemu. Senator Jan Rulewski i zastępca prezydenta Maria Wasiak dziękowali TMMB za pełną poświęcenia ofiarną pracę na rzecz swego miasta i regionu. Uroczystość zakończyło dzielenie się opłatkiem oraz rozmowy przy kawie, herbacie i ciastkach.

Niepodległa w Bydgoszczy

97 rocznicy powrotu Bydgoszczy do Macierzy towarzyszyły 21 stycznia 2018 r. uroczystości upamiętniające to wielkie wydarzenie. W kościele pw. Świętej Trójcy Mszę Świętą w intencji bydgoszczan sprawował ks. prałat dr Bronisław Kaczmarek, wikariusz generalny diecezji bydgoskiej. Z pięknym koncertem pieśni patriotycznych i żołnierskich wystąpiła

Pod pomnikiem NSPJ: na pierwszym planie młodzież z 16 Żeglarskiej Drużyny Harcerskiej.

Fot. por. w st. spocz. Tadeusz Furgal

Orkiestra Muzyków Bydgoskich EMBAND przy I LO pod dyrekcją Ewy Makuli.

Z kolei zebrani przeszli pod pomnik NSPJ przy ul. Seminarystycznej, by podziękować Zbawicielowi za upragnioną wolność. Przybyli też licznie mieszkańcy reprezentujący różne środowiska Bydgoszczy. Było uroczyste i z pocztami sztandarowymi m.in. Miasta, TMMB, stuletniego Związku Inwalidów Wojennych RP, Związku Oficerów Rezerwy RP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Stowarzyszenia Pamięci Powstania Wielkopolskiego, Zespołu Szkół Medycznych VIII Liceum Ogólnokształcącego, Bydgoskiego Ośrodka Doskonalenia Zawodowego i 16 Żeglarskiej Drużyny Harcerskiej.

– 19 stycznia 1920 roku – mówił Jerzy Derenda, prezes TMMB – *po 148 latach jarzma pruskiego, przerwanych trzynastodniowymi rządami insurgenów kościuszkowskich w 1794 roku i siedmioletnim okresem przynależności do Księstwa Warszawskiego, nasze miasto powróciło do Polski. O godz. 18 w sali posiedzeń Rady Miejskiej w ratuszu dokonał się „wiekopomny akt przejęcia władzy”. Po niemieckim burmistrzu Hugo Wolfie komisarzyznym prezydentem Bydgoszczy został Jan Maciaszek.*

20 stycznia 1920 roku do Bydgoszczy wjechało Wojsko Polskie, a 22 stycznia na Starym Rynku odbyła się Msza Święta polowa, w której uczestniczył

głównodowodzący wojskami wielkopolskimi i dowódca Frontu Wielkopolskiego gen. broni Józef Dowbor-Muśnicki. W te dni entuzjazm był powszechny. Upleciono ponad 5 tysięcy metrów girland i festonów z zieleni. Na dekoracje wydano aż 35 400 marek miejskich z kasy magistratu. A mistrz blacharski Ludwik Sosnowski umieścił orla na gmachu fary nad rynną, który przetrwał nawet ponure lata hitlerowskiej okupacji. Na twarzach polskich mieszkańców mieszały się łzy radości i szczęścia. Pokojowe włączenie Bydgoszczy do Macierzy uznano za wspaniały dar Boży.

Od początku narodziła się myśl, aby podziękować Opatrzności za to niezwykle zrzęczenie losu. W 1930 roku z inicjatywy ks. Mieczysława Skoniecznego, proboszcza parafii pw. Świętej Trójcy, rozpoczęto przygotowania do postawienia pomnika Najświętszego Serca Pana Jezusa, jako symbolu wdzięczności za powrót Bydgoszczy do Macierzy. Pomnik ten, dzieło bydgoskich artystów Piotra Trieblera i Teodora Gajewskiego, został wzniesiony przez społeczeństwo naszego miasta na pl. Poznańskim 2 października 1932 roku. Napis na cokole brzmiał „Najświętszemu Sercu Pana Jezusa Bydgoszcz wyzwolona”. Monument został wysadzony przez Niemców w październiku 1939 roku. Ocalałą z pogromu głowę Zbawiciela doszczętnie rozbito młotami. W ten sposób Niemcy chcieli pozbawić nasze miasto nie tylko symboli wiary i polskości, ale także nadziei na przetrwanie. Pomnik zrekonstruowany staraniem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy z rzeźbą odtworzoną przez plastyka Marka Ronę powrócił 24 czerwca 2010 roku. I wpisal się na stałe w tradycję obchodów powrotu Bydgoszczy do Macierzy.

Bydgoskim drogom do wolności poświęcił swe wystąpienie pułkownik w stanie spoczynku Wojciech Zawadzki. Następnie bohaterów drugiego planu stulecia niepodległości Polski przedstawił plk w st. spocz. Eugeniusz Michał Andrzejewski, sekretarz generalny ZIWRP, który przybliżył też problematykę działalności najstarszej, 100-letniej, organizacji kombatanckiej w Polsce – Związku Inwalidów Wojennych RP oraz powstałego w 1921 r. Związku Oficerów Rezerwy RP, który później przyjął imię Marszałka Józefa Piłsudskiego. Mówca kierował swoje słowa przede wszystkim do zebranej młodzieży szkolnej uczestniczącej w tej sztafecie pokoleniowej, by dobrze służyła Rzeczypospolitej i budowała polską tożsamość. A przecież w styczniu 2020 r. Bydgoszcz będzie świętować swój wielki stuletni jubileusz powrotu Bydgoszczy do Macierzy i nie zabraknie nas w tym wielkim dziele, podkreślał.

Dalej plk Andrzejewski przytoczył treść artykułu autorstwa Juliana Szyperskiego, założyciela Związku Inwalidów Wojennych w Bydgoszczy w 1919 r., który był zamieszczony w Księdze Pamiątkowej ZIWRP (wydanej w 1931 r. w Poznaniu na dziesięciolecie Okręgu Wielkopolskiego).

Kiedy w roku 1918 naród polski otrząsnął się z wiekowej niewoli i zaczął budzić się do życia społecznego, cały okręg nadnotecki, a z nim nasz prastary gród, tęsknił i oczekiwał z niecierpliwością tej ważnej chwili oswobodzenia.

Linia demarkacyjna ciągnęła się wówczas w okolicy Bydgoszczy, więc też i obywatele Polacy żyli w ciągłej trwodze o niepewne jutro. Gwałt i terror siany przez Grenzschutz dochodził do punktu kulminacyjnego. Bezpodstawne aresztowania obywateli podejrzanych o sprzyjanie sprawie polskiej, zdarzały się na porządku dziennym.

Przed wszystkim zaborcy postawili sobie za zadanie nie dopuścić do utworzenia jakichkolwiek stowarzyszeń, względnie organizacji czysto polskich. Śmiałków gromadzących się pokątnie w lokalach celem omawiania niesienia pomocy powstającej z odrętwienia Ojczyźnie, Grenzschutz bezwzględnie rozpraszał, robiąc użytek z broni palnej, ba, nawet, jak to miało miejsce na sali Sikorskiego, rzucił w środek otoczenia ręczne granaty, które skutkami swymi spowodowały śmierć kilku osób. Będąc osobiście na tym zebraniu, otrzymałem odłamkiem granatu w nogę, jednakże na szczęście nie w zdrową, lecz już w protezę. Resztę obecnych, między którymi i ja się znalazłem, odprowadzono na odwach, gdzie przesiedzieliśmy jedną dobę.

Jednak Polak twardy, jeśli chodzi o miłość do Ojczyzny, to też skoro zabrzmiało hasło do walki, szeregi obrońców polskości okręgu nadnoteckiego rosły w siłę, a ludność spartańsko chwytala za broń, często i gęsto zdobywając ją dopiero na wrogu. Zawrzała walka zacięta. Szeregi powstańców dziesiątkowały się, a liczba inwalidów rosła. Pozostawionych w polu ciężko rannych żołnierzy zabierał Grenzschutz i prowadził poprzez ulice miasta, naigrywając się i obchodząc z nimi w bestialski sposób. Większość z nich zmarła jako ofiary brutalności Grenzschutzu. Znikoma zaś reszta powiększała szeregi inwalidów wojennych.

Bydgoszcz odzyskała wolność. Z tą chwilą dopiero mogły zacząć się swobodnie rozwijać organizacje polskie. Dotychczasowe istniejące stowarzyszenie inwalidzkie „Reichsbund” zostało zamienione na organizację ogólnopolską. Praca na tej niwie była ogromna, albowiem w szeregach było wielu inwalidów narodowości niemieckiej. Zaczęto wpajać ideologię inwalidzką i przekonywać, że w państwie polskim inwalidzi najłatwiej znajdą możliwość sprawiedliwego zaspokojenia swych słusznych potrzeb i uzyskania należnych im praw. Ta praca, aczkolwiek żmudna i niewdzięczna, odniosła dla państwa polskiego pożądany skutek.

Inwalidzi skupiający się już teraz pod sztandarem Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej wzięli ponownie czynny udział w walkach na Śląsku Cieszyńskim, w Małopolsce wschodniej, z Ukraińcami, przy wyzwoleniu Górnego Śląska i odparciu inwazji bolszewickiej, co dodatnio wpłynęło na wojsko, bowiem czyny waleczne dokonywane przez inwalidów podniosły męstwo i wiarę w polskim żołnierzu.

Delegacje instytucji i organizacji złożyły wieńce i kwiaty pod pomnikiem. W uroczystości dziękczynnej pod kierownictwem ks. prałata dr. Bronisława Kaczmarka, wikariusza generalnego diecezji bydgoskiej, proboszcza parafii pw. Świętej Trójcy, odmówiono „Modlitwę za Ojczyznę” i odśpiewano pieśń „Boże coś Polskę”.

Odczyty Wszechnicy Bydgoskiej

W 2018 r. Sekcja Odczytowo-Historyczna TMMB pod kierownictwem dr. hab. Marka Romaniuka kontynuowała odczyty Wszechnicy Bydgoskiej. Odbywały się one o godz. 17 w sali Wojciecha Łochowskiego lub w naszej salce konferencyjnej przy ul. Jezuickiej 4.

I tak: 25 stycznia Krzysztof Drozdowski mówił na temat: „Bydgoszcz 1920. Wojsko w niepodległym mieście”. 22 lutego dr Jacek Lindner wygłosił prelekcję „Zbuntowane muzy nad Brdą 1970-1980”, 29 marca o „Bydgoskiej firmie rodziny Wulfów” mówiła Bogna Derkowska-Kostkowska, zapowiadany przez Krystiana Straussa na 26 kwietnia temat „Bydgoszcz w prasie okresu Księstwa Warszawskiego” został przeniesiony na inny termin, 24 maja Adam Szefer snuł opowieść o bydgoskich mieszczańach na przełomie XVII i XVIII w., 29 listopada dr hab. Marek Romaniuk wystąpił z odczytem „U progu niepodległości. Bydgoszcz 1920”.

To już VIII Koncerty Maryjne z Różą

Koncerty Maryjne z Różą trwały od 3 do 31 maja 2018 r. Finał odbył się w ostatnim dniu około godz. 18.40 – bezpośrednio po wieczornej Mszy Świętej. Kolejny raz z wdziękiem poprowadziła go dr Anna Szarapka. A uczyniła to w imieniu głównych organizatorów: Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, Polskiego Związku Chórów i Orkiestr Oddział w Bydgoszczy, parafii katedralnej pw. Świętych Marcina i Mikołaja, Urzędu Miasta Bydgoszczy, który od lat wspiera finansowo i organizacyjnie to wielkie wydarzenie artystyczne, Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego oraz Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Jednocześnie przypominając, że VIII Koncerty Maryjne z Różą organizowane są w 100 rocznicę odzyskania niepodległości Polski, u progu powrotu Bydgoszczy do Macierzy. Patronat honorowy nad wydarzeniem sprawowali: Narodowe Centrum Kultury w Warszawie, Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie oraz ks. bp Jan Tyrawa, ordynariusz diecezji bydgoskiej.

Z koncertem finałowym wystąpił zespół Bydgoscy Soliści ARTE CON BRIO w składzie: Krystyna Prystasz – I skrzypce, Agata Jarecka – wiolonczela, Marcin Pawelczyk – II skrzypce i Mirosław Przybył – altówka/kierownik artystyczny. Z zespołem wystąpiła też solistka Emilia Mikołajczyk – sopran. Na program koncertu złożyły się m.in. utwory M.A. Charpentiera, G.F. Haendla, Ch. Gounoda/J.S. Bacha, Agaty Jareckiej (wykonanie), C. Francka i G. Cacciniego. Tradycją stało się dziękowanie za koncerty różami, podobnymi do róży, jaką trzyma w prawej dłoni Matka Boża Pięknej Miłości nazywana też Matką Bożą z Różą na obrazie w ołtarzu głównym bydgoskiej katedry.

Doktor Anna Szarapka powitała gości, którzy przybyli na finałowy koncert: Senatora Senatu RP – Andrzeja Kobiaka, zastępcę przewodniczącego Rady Miasta

Bydgoszczy Jana Szopińskiego, zastępcę przewodniczącego Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP, prezesa TMMB Jerzego Derendę, Eugeniusza Kubskiego, członka ZG Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, prezesa Oddziału Bydgoskiego Związku Chórów i Orkiestr, prezesa Towarzystwa Śpiewu HALKA w Inowrocławiu, dr hab. prof. nadzw. Benedykta Odyę, prorektora UKW do spraw studenckich, prof. Jana Lacha, dyrektora artystycznego VIII Koncertów Maryjnych z Różą, Bognę Derkowską-Kostkowską reprezentującą Ewę Krupę, dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy, ks. dr. Bronisława Kaczmarka, wikariusza generalnego diecezji bydgoskiej, ks. prałata Przemysława Książka, ekonoma diecezji bydgoskiej, ks. prałata Stanisława Kotowskiego, kustosa sanktuarium Matki Bożej Piękną Miłości w Bydgoszczy, który bydgoską katedrę nazwał sercem serc wśród świątyń naszego miasta, ks. dr. Marcina Puziaka, rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Bydgoszczy, o. Krzysztofa Ferenca, rektora Wyższego Seminarium Duchownego Zgromadzenia Ducha Świętego, Piotra Trelłę, prezesa Klubu Środowisk Twórczych w Bydgoszczy i Teresę Wądzińską, członka Zarządu Klubu Środowisk Twórczych w Bydgoszczy.

W Koncertach Maryjnych z Różą od lat uczestniczą chóry, które w tym roku obchodzą swoje jubileusze. Chóry, które rozslawiły imię Bydgoszczy w kraju i na świecie. Chóry, których przepiękne koncerty słucha się z głębokim wzruszeniem. Finał VIII Koncertów Maryjnych z Różą był szczególną okazją do ich uhonorowania jubileuszowym Najwyższym Laurem Honorowym TMMB „Za służbę Bogu i ludziom”. Laury otrzymali:

Obchodzące 135-lecie

- Towarzystwu Śpiewu HALKA Chór Męski w Bydgoszczy pod dyрекcją Kai Potrzebskiej.

Obchodzące 95-lecie

- Chór Mieszany DZWON pod dyрекcją Agnieszki Jędrzejewskiej-Stachury przy Domu Kultury „Orion” Bydgoskiej Spółdzielni Mieszkaniowej
- Chór Mieszany JUBILATE DEO pod dyрекcją Piotra Duchalskiego z parafii pw. MBNP na bydgoskim Szwederowie
- Towarzystwo Śpiewu HALKA w Inowrocławiu pod dyрекcją Waldemara Szafrńskiego.

Obchodzący 20-lecie

- Zespół Pieśni Dawnej FRESCA VOCE przy MDK nr 5 w Bydgoszczy pod dyрекcją Michaliny Spychalskiej
- Chór CANTUS CORDIS pod dyрекcją Janusza Sierszulskiego z parafii pw. Świętej Jadwigi Królowej w Bydgoszczy

- Chór COLLEGIUM CANTORUM pod dyrekcją Marceli Dębowskiej z Chelмна. Obchodzący 10-lecie
- Chór CANTATE DEO pod dyrekcją dr hab. Grażyny Wolter-Kaźmierczak z parafii pw. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty w Bydgoszczy.

Wyrazem uznania dla chórów, zespołów wokально-muzycznych i muzycznych oraz solistów były Główne Laury VIII Koncertów Maryjnych z Różą. Otrzymali je w kategorii zespołowej:

- Zespół Bydgoscy Soliści „ARTE CON BRIO” w składzie: Krystyna Prystasz – I skrzypce, Marcin Pawełczyk – II skrzypce, Agata Jarecka – wiolonczela i Mirosław Przybył – altówka/kierownik artystyczny
- Chór Kameralny Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy pod dyrekcją prof. Janusza Staneckiego
- Chór Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy pod dyrekcją prof. Janusza Staneckiego
- Metodyczny Zespół Wokalny Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Bydgoszczy pod dyrekcją prof. Mariusza Kończala
- Muzycy Stowarzyszenia Akademia Muzyki Dawnej: Elżbieta Izdebska, Natalia Tyrańska, Maria Mateja, Michał Juszcak, Michał Tyrański, Ewa Witczak, Paweł Pawłowicz
- Chór Akademicki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego pod dyrekcją prorektora prof. Benedykta Odyi
- Chór Kameralny „Akolada” Bydgoskiej Szkoły Wyższej pod dyrekcją prof. nadzw. dr hab. Renaty Szaferafin-Wójtowicz
- Męski Zespół Chorałowy pod dyrekcją prof. Mariusza Kończala w Bydgoszczy
- Bydgoski Chór Kameralny pod dyrekcją prof. Mariusza Kończala
- Chór „Exsultate Deo” pod dyrekcją doc. dr. Romualda Rajsa z parafii pw. Świętych Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy
- Orkiestra Muzyków Bydgoskich EMBAND przy I Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy pod dyrekcją Ewy Barbary Makuli
- Schola Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Bydgoskiej pod dyrekcją dr Katarzyny Szewczyk
- Chór Mieszany „Primo” ZSO nr 1 pod dyrekcją prof. Moniki Wilkiewicz
- Chór Żeński „Primo” z ZSO nr 1 pod dyrekcją prof. Moniki Wilkiewicz
- Chór „Septyma” z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 7 w Bydgoszczy pod dyrekcją Elżbiety Guzman
- Zespół Pieśni Dawnej „Fresca Voce” z Młodzieżowego Domu Kultury nr 5 w Bydgoszczy pod dyrekcją Michaliny Spsychalskiej
- Chór „Cantate Deo” z parafii pw. Świętego Mateusza Apostoła i Ewangelisty

w Bydgoszczy pod dyрекcją dr hab. Grażyny Wolter-Kaźmierczak

- Zespół Muzyki Dawnej „Concentus” z Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy pod dyрекcją kierownika artystycznego Patrycji Cywińskiej-Gacki
- Towarzystwo Śpiewu „Halka” Chór Męski z Bydgoszczy pod dyрекcją Kai Potrzebskiej
- Chór Mieszany „Dzwon” pod dyрекcją Agnieszki Jędrzejewskiej-Stachury z Bydgoszczy
- Chór „Jubilate Deo” pod dyрекcją Piotra Duchalskiego z parafii pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy na bydgoskim Szwederowie
- Chór Świętego Grzegorza pod dyрекcją Pawła Pawłowicza
- Chór „Cantus Cordis” z parafii pw. Świętej Jadwigi Królowej w Bydgoszczy pod dyрекcją Janusza Sierszulskiego
- Chór z parafii pw. św. Urszuli Ledóchowskiej pod dyрекcją Emilii Landowskiej
- Chór „Vincentinum” z parafii pw. św. Wincentego à Paulo w Bydgoszczy pod dyрекcją Dariusza Rynkowskiego.

Gościliśmy też chóry i zespoły z regionu kujawsko-pomorskiego oraz Poznania.

- Poznański Chór Kameralny „FERMATA” pod dyрекcją dr. Mateusza Sibilskiego
- Chór Żeński „Cantare” przy Gminnym Centrum Kultury w Białych Błotach pod dyрекcją Zbigniewa Rydelskiego
- Chór „Assumpta” z parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Przyłękach pod dyрекcją Iwony Szubargi
- Chór „Nadzieja” z Nakła pod dyрекcją Michała Gacki
- Grudziądzki Chór Kameralny „The G Singer” pod dyрекcją Aleksandry Drozdeckiej
- Chór Collegium Cantorum z Chełmna pod dyрекcją Marceli Dębowskiej
- Stowarzyszenie Śpiewacze Chór Męski im. Stanisława Moniuszki pod dyрекcją Beaty Różańskiej w Żninie
- Towarzystwo Śpiewu „Halka” pod dyрекcją Waldemara Szafrąńskiego z Inowrocławia
- Chór „Laudate Dominum” z parafii św. Kazimierza w Łochowie pod dyрекcją Magdaleny Olszewskiej
- Chór Męski „Echo” im. prof. Pawła Osińskiego pod dyрекcją Jerzego Cieślaka.

W kategorii indywidualnej laury otrzymali m.in.:

- Beata Bobińska (sopran) i Joanna Derenda-Łukasik (organy), dyplom – Małgorzata Bobińska (flet)
- Mariola Rybicka-Miccio – sopran dyplom – Wojciech Acalski
- Katarzyna Fraś-Mularczyk – sopran i Joanna Derenda-Łukasik – organy.

Dyplomy z podziękowaniem za pomoc merytoryczną w organizacji Koncertów:

- * prof. Janusz Stanecki, * prof. dr hab. Bernard Mendlik, * prof. Benedykt Ody,

* prof. Mariusz Kończal, * prof. Jan Lach, * prezes Eugeniusz Kubski, * Łukasz Religa – red. naczelny Portalu Kujawskiego, * mgr Joanna Derenda-Łukasik, * Mirosław Łukasik.

Dyplomy za wygłoszenie odczytów w Domu Polskim: * dr hab. Aleksandra Klaput-Wiśniewska, * ks. Mateusz Ziemlewski, * Joanna Derenda-Łukasik (organy), * Marzena Buchwald (organy), * ks. Stanisław Kotowski, * Roman Biskupski.

Podziękowania za pomoc w organizacji VIII Koncertów Maryjnych z Różą: * senator RP Andrzej Kobiak, * Henryk Balicki – Drukarnia „Abedik”, * prezes Ryszard Pukszo – oddział bydgoski Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Ogrodnictwa, * dyrektor Bożena Pawlak „Remondis Bydgoszcz”, * prezes Włodzimierz Bartecki „Pasamon” Bydgoszcz”, * Mirosław Łukasik, * Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Nowbud” Sp. z o.o.

W podsumowaniu prof. nadzw. dr hab. Benedykt Ody, prorektor do spraw studenckich i jakości kształcenia Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego nazwał Koncerty Maryjne z Różą fenomenem nie tylko na skalę kraju. [...] *Nazwiska dyrygentów oraz zgłoszone do wykonania utwory świadczą o rozwoju i poziomie artystycznym poszczególnych zespołów. Co roku pojawiają się nowe zespoły, nowi dyrygenci oraz – co najważniejsze dla melomanów i sympatyków – artystyczne wykonania nieznanych dotąd utworów muzyki religijnej. Dziękując za Koncerty Maryjne z Różą życzę nam wszystkim, abyśmy potrafili dbać o ten dar muzyczno-religijnego doświadczenia, jaki został nam dany. Eugeniusz Kubski, członek Zarządu Głównego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, jednocześnie prezes Oddziału Bydgoskiego Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, zwrócił uwagę na imponującą liczbę wykonawców sięgającą ponad tysiąca osób nie tylko z kraju, ale i zagranicy, m.in. Chóru Quartetverein z Bad Oyenhausen w Niemczech.*

Jerzy Derenda, zastępca przewodniczącego Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP, prezes TMMB, tak pisał do pani profesor dr hab. Małgorzaty Greli, dziekana Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszcy:

Pragnę wyrazić ogromne słowa podziękowania i uznania dla Metodycznego Zespołu Wokalnego pod dyr. prof. Mariusza Kończala, który wziął udział w VIII edycji Koncertów Maryjnych z Różą w dniu 25 maja 2018 roku w bydgoskiej Farze-Katedrze.

Publiczność zgromadzona w bydgoskiej Katedrze była wprost zachwycona profesjonalnym występem studentów Wydziału Wokalno-Aktorskiego AM w Bydgoszcy przygotowanych przez prof. Mariusza Kończala. Interesujący repertuar (wielogłosowe pieśni m.in. Johanna Brahmsa, Giovanniego Martiniego, Giuseppe Verdiego), przepiękna, wręcz anielska, barwa głosu śpiewaków i znakomita interpretacja, to niezaprzeczalne, doskonale atuty występu bydgoskich studentów. Licznie zgromadzona publiczność oklaskiwała burzliwymi brawami zarówno zespół, jak i solistów bydgo-

skiej Akademii Muzycznej. Bardzo trudne i jakże piękne partie solowe zostały znakomicie wykonane przez Yanę Kotava oraz Przemysława Witta, doskonale wtapiając się w architekturę bydgoskiej świątyni.

Raz jeszcze dziękuję i gratuluję Pani Dziekan tak profesjonalnie przygotowanego Zespołu Wokalnego pod dyr. prof. Mariusza Kończala, który uświetnił przepiękny koncert Maryjny w dniu 25 maja 2018 r. Wzruszający występ studentów bydgoskiej Akademii Muzycznej na pewno zostanie na długo zapamiętany przez bydgoską publiczność.

Złoto, srebro i brąz dla Młodych Przyjaciół w Bydgoszczy 2018 r.

We wtorek, 12 czerwca 2018 r., w dwóch odsłonach odbyło się podsumowanie 18 edycji programu „Bydgoszcz – moja mała Ojczyzna”. Uczestniczyli w nich laureaci III Powiatowego Interdyscyplinarnego Konkursu „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, a także realizatorzy projektu „Poznajemy Bydgoszcz”, ich nauczyciele oraz goście zaproszeni na te uroczystości. Spotkania rozpoczęły się od wysłuchania Hejnału Bydgoskiego, skomponowanego przez Konrada Pałubickiego w 1946 r. Każdego dnia można go usłyszeć o godzinach 12, 15 i 18 z wieży dawnego kościoła „Klarysek” przy ul. Gdańskiej 2.

Prowadzący spotkania Marek Kiełpiński – wychowanek Palacu Młodzieży – oddał głos autorce programu dr Ewie Puls, która powitała gości: prezesa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy Jerzego Derendę, prezesa Oddziału Bydgoskiego Polskiego Towarzystwa Historycznego dra hab. Zbigniewa Zyglewskiego, prof. nadzw. UKW, a także doradcę metodycznego Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli Ewę Jędrzejczak-Taranek. Następnie koordynatorka projektu przypomniała, że Powiatowy Interdyscyplinarny Konkurs „Młody Przyjaciel Bydgoszczy” to wspólne przedsięwzięcie Palacu Młodzieży i Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, pod auspicjami Instytutu Historii i Spraw Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Polskiego Towarzystwa Historycznego i Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli.

Finał tego konkursu odbył się 22 maja 2018 r. w sali im. Karola Buczka Instytutu Historii i Spraw Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Do rozwiązania testów przystąpiło ponad 140 młodych bydgoszczan z 12 Szkolnych Kół Towarzystwa Miłośników Bydgoszczy, aż 103 uczniów zostało laureatami III Powiatowego Interdyscyplinarnego Konkursu „Młody Przyjaciel Bydgoszczy” w trzech kategoriach: brązowej, srebrnej i złotej odznaki „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Niezawątpliwie do ich sukcesu przyczynili się nauczyciele-regionaliści, którzy z rąk Prezesa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy i koordynatora przedsięwzięcia otrzymali podziękowania, a wśród nich: Violetta Adamowska (SP 2), Anna Barbachen (Gim. 46),

Hanna Bokej (SP 18), Bożena Dura (SP 60), Anna Gorlewska, Jarosław Jamuła (SP 56), Małgorzata Goszczyńska (SP 63), Agnieszka Górzyńska (ZS19), Hanna Jankowiak (SP 57), Ewa Jędrzejczak-Taranek, Joanna Dobber-Woźnicka (SP 35), Arleta Kempa (SP 20), Patrycja Kowalczyk (SP 31), Ewa Puls (PM), Anna Szymkowiak-Trando, Honorata Weckwerth-Jabłońska (SP 64). W szczególności doceniono uczestników Konkursu, którzy uzyskali największą liczbę punktów: Maję Nowicką z Gimnazjum nr 38 i Michała Całko z Gimnazjum nr 23 w kategorii złota odznaka „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, Martę Dobrak ze Szkoły Podstawowej nr 35 w kategorii srebrna odznaka „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, Ewę Głowińską ze Szkoły Podstawowej nr 64 w kategorii brązowa odznaka „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Otrzymali oni dyplomy Pałacu Młodzieży, wydawnictwa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy oraz listy gratulacyjne podpisane przez dra hab. Marka Zielińskiego, prof. nadzw. UKW, dyrektora Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UKW.

Pierwszy raz podczas tegorocznych gali najmłodszym realizatorom programu „Bydgoszcz moja mała ojczyzna” odznaki „Poznajemy Bydgoszcz” wręczyli przedstawiciele TMMB i doradcy metodyczni. Swoje pierwsze odznaki odebrali uczniowie z SP 25, SP 35, SP 60, a ich opiekunowie podziękowania: Agnieszka Górzyńska (SP 25), Grażyna Marolewska (SP 35), Bożena Dura (SP 60).

Bohaterami dwóch uroczystości byli laureaci III Powiatowego Interdyscyplinarnego Konkursu „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, którym prezes TMMB Jerzy Derenda, wraz z przewodniczącą jury Renatą Błaszczuk, wręczyli odznaki „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”. Złote odznaki otrzymało 15 uczniów: Maja Nowicka, Michał Całko, Dagmara Darocha, Agnieszka Jakubiak, Maksymilian Kaczmarek, Małgorzata Makowiecka, Sebastian Pikora, Nicola Sobocka, Dobromiła Szymaniak, Dominik Januchowski, Miłosz Chmielewski, Klara Ciesielska, Jakub Mariańczyk, Krzysztof Dzierżykraj-Lipowicz, Zuzanna Okulska. Srebrne odznaki otrzymało 43 uczniów: Marta Dobrak, Szymon Hadrych, Tymoteusz Więclawski, Julia Welnic, Adam Maćko, Julia Marzec, Antoni Nogaj, Aleksandra Sobolewska, Martyna Szymańska, Blanka Wadas, Julia Gierszewska, Kinga Zaręba, Jakub Chmielewski, Julia Kornecka, Liliana Brzozowska, Julia Czerniak, Weronika Gadzinowska, Oliwia Gawrysiak, Michalina Jancowska, Dorian Konwiński, Maria Kowalska, Iga Kuchmistrz, Izabela Majkowska, Agnieszka Meller, Marcelina Mędelewska, Zofia Sulkowska, Aleksandra Muchewicz, Marek Góźdz, Martyna Malak, Martyna Warawosowska, Julia Adolf, Oliwia Angowska, Natalia Kania, Mikołaj Manys, Gabriela Marciniak, Zuzanna Mrówczyńska, Paulina Muller, Filip Piechocki, Marietta Skórcz, Adrianna Stoczkowska, Zofia Tadych, Wiktor Wesolowski, Krzysztof Zehner. Brązowe odznaki otrzymało 45 uczniów: Ewa Głowińska, Gabriela Klerek, Jakub Sobolewski, Emilia Tobolewska, Michalina Walentyn, Julia Zelek, Karolina Miniszewska, Julia Orlewska, Stanisław

Grzegorek, Aleksander Chronowski, Michał Golik, Kacper Maćko, Juliusz Wiśniewski, Tymoteusz Wiśniewski, Paweł Smykowski, Martyna Wietrzykowska, Zofia Różalska, Kajetan Dolny, Dominik Kałużny, Julia Reszka, Emilia Trybuchowicz, Adrianna Wierzbińska, Martyna Wołowska, Wiktoria Taczkowska, Michalina Zielińska, Tomasz Grabowski, Kacper Nowakowski, Weronika Duży, Marcelina Remus, Piotr Tyma, Roksana Janicka, Mateusz Kazubowski, Natalia Morkowska, Julia Szatkowska, Jagoda Chaberska, Gracjan Nagórski, Julia Zdrojewska, Aleksandra Ciesielska, Martyna Gawlińska, Gabriela Lewandowska, Oliwia Majewska, Hanna Pokrywka, Wiktoria Schulz, Tomasz Kupski, Adam Gaj.

Tradycją konkursowej gali były występy artystyczne zespołów z Pałacu Młodzieży. Na tegorocznych uroczystościach dla laureatów wystąpił Zespół klarnetowy w składzie: Julia Kompa, Jakub Kunicki i Michał Kruszczyński, pod kierunkiem Wiesława Nawrockiego.

18 edycję programu „Bydgoszcz – moja mała Ojczyzna” zakończyło wręczenie przez Ewę Puls i Jerzego Derendę podziękowań partnerom projektu: prof. Zbigniewowi Zyglewskiemu oraz prof. Markowi Zielińskiemu z UKW, dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczyciela dr. Łukaszowi Kosińskiemu, doradcy metodycznemu historii Ewie Jędrzejczak-Taranek, członkom jury: Renacie Błaszczyk i Jolancie Gładkowskiej, Annie Gorlewskiej, która wypisała legitymacje dla zdobywców złotych odznak „Młodego Przyjaciela Bydgoszczy”, przedstawicielowi studentów II roku historii studiów pierwszego stopnia specjalności nauczycielskiej Jakubowi Sadowskiemu oraz asystentowi Pałacowej Katedry Historii Markowi Kiełpińskiemu za pomoc w przeprowadzeniu finału Konkursu. (j.g.)

Z umiłowania Polski

Uczniowie SP 35 ambasadorami miasta i regionu

18 czerwca 2018 r. w sali sesyjnej bydgoskiego ratusza podsumowano Międzynarodowe Projekty Edukacyjne „Polsko-litewskie ścieżki Marszałka Józefa Piłsudskiego w regionie kujawsko-pomorskim” i „Bydgosko-wileńskie ścieżki Marszałka Józefa Piłsudskiego” realizowanych w Szkole Podstawowej nr 35 w Bydgoszczy w roku szkolnym 2017/2018 z udziałem zaproszonych gości.

Na uroczystość przybyli: poseł do Parlamentu Europejskiego Kosma Złotowski z małżonką, zastępca Prezydenta Bydgoszczy Anna Mackiewicz, zastępca przewodniczącego Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczpospolitej Polskiej, prezes TMMB Jerzy Derenda, starszy wizytator Ewa Jaśkowska, Joanna Zataj-Ross i Anna Rosa z Biura Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Bydgoszczy, radni Rady Miasta Bydgoszczy: Ireneusz Nitkiewicz, reprezentujący Posła do Parlamentu Europejskiego Janusza Zemke

i Szymon Róg, również przedstawiciel Stowarzyszenia Tradycja i Pamięć, patroni medialni: red. Monika Kamińska z TVP Bydgoszcz, red. Kamila Zroślak z Radia PiK oraz przedstawiciel redakcji „Tygodnika Bydgoskiego”, dr Ewa Puls z UKW, przewodnicząca Sekcji Młodzieżowej TMMB, reprezentująca Pałac Młodzieży, przedstawicielka Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP Izabela Grochowska, kierownik Zespołu Pieśni i Tańca „PŁOMIENIE”, Elżbieta Kamińska-Zielińska, córka bydgoskiego pisarza Jerzego Sulimy-Kamińskiego, w imieniu Bydgoskiego Stowarzyszenia Miedzyń i Prądy, skarbnik Rady Osiedla Miedzyń-Prądy, Aleksandra Gulbinowicz-Kotowska, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 35 w Bydgoszczy, Maria Pasińska, Renata Walczak, Dorota Kosmowska, Tomasz Woźnicki, Anna i Janusz Kapuścińscy, Edyta Szczepańska-Dolna oraz Katarzyna i Sławomir Grabowscy.

Realizację projektów międzynarodowych przedstawili uczniowie, którzy byli uczestnikami wycieczki na Litwę: Nicole Adamczak, Jakub Chmiel, Miłosz Chmielewski, Klara Ciesielska, Kajetan Dolny, Tomasz Grabowski, Julia Gryczka, Weronika Hulisz, Dominik Januchowski, Antoni Kapuściński, Stanisław Kapuściński, Piotr Kosmowski, Ewelina Lipigórska, Julia Marcinkowska, Kacper Nowakowski, Marcin Ramian, Jędrzej Szmelter, Emilia Walczak i Marcin Woźnicki.

Spotkanie poprowadziły Ewa Jędrzejczak-Taranek i Joanna Dobber-Woźnicka. Wypowiedzi uczniów ilustrowała prezentacja multimedialna przygotowana przez Iwonę Malicką we współpracy z Ewą Jędrzejczak-Taranek.

Obydwa projekty międzynarodowe były dużymi przedsięwzięciami, które wpisują się w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Powstały z umiłowania polskości. Uczniowie SP 35 stali się ambasadorami naszego miasta i regionu kujawsko-pomorskiego. Do współpracy zostali zaproszeni chętni nauczyciele i rodzice uczniów z SP 35 oraz instytucje samorządowe i kulturalne naszego miasta i regionu, a także prywatni przedsiębiorcy. W sumie około 100 osób.

Zrealizowane projekty międzynarodowe miały ogromny wpływ na kształtowanie u uczniów kompetencji kluczowych: porozumiewanie się w języku ojczystym, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość.

Wycieczki w cyklu „Bydgoszcz za zamkniętymi drzwiami”

30 czerwca nasz spacer po Bydgoszczy rozpoczęliśmy od centrum miasta. Najpierw udaliśmy się do Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Długiej 41 (zbiory specjalne). Tu archeolog Robert Grochowski wystąpił z prezentacją: „Opowieści z krypty – rzecz o skarbie i podziemiach katedry bydgoskiej”. Zobaczyliśmy frapujące zdjęcia odkryć sprzed kilku wieków. Następnie była Wyspa Młyńska, gdzie w Europejskim Centrum Pieniądza przy ul. Mennica 4 spotkaliśmy się oko w oko z sen-

sacyjnym skarbem w postaci wyjątkowej wartości monet i misternie wykonanej biżuterii znalezionych w podziemiach katedry w Bydgoszczy.

Następnie wycieczka wiodła szlakiem mało znanych tajemnic bydgoskich osiedli. Po drodze zatrzymaliśmy się przy ul. Toruńskiej 30 przy bylej strzelnicy Bractwa Kurkowego i kinie „Orzeł”, potem przy siedzibie „Sokoła”. Pod trasą Uniwersytecką zobaczyliśmy ślady niegdyśszych XVIII-wiecznych cegielni, m.in. Petersona. Swoje tajemnice odsłoniły tereny przy ul. Żupy, gdzie znajdował się wojskowy pruski cmentarz, wreszcie gdzie były owe słynne magazyny soli. Jadąc dalej zatrzymaliśmy się na osiedlach Bartodziej Małe, Kapuściska Wielkie z pierwotną osadą i cmentarzem ewangelickim, Zimne Wody (Kaltwasser) ze wskazaniem dawnej osady. Ostatni etap, to już zagadkowo brzmiąca nazwa folwarku Smuga, Żółwin i Wypaleniska.

7 lipca udaliśmy się do bydgoskiej katedry, gdzie nadal kontynuowane są przemiany prezbiterium. Profesor Dariusz Markowski z UMK opowiedział, jakich odkryć dokonano i jak serce świątyni wyglądać będzie, kiedy pojawi się ołtarz i kiedy powrócą stalle. Profesor Dariusz Markowski był z nami także na Starym Rynku, aby opowiedzieć o rozpoczętej już rewitalizacji. Usłyszeliśmy jakie zmiany nastąpią na nawierzchni Rynku, a także w oświetleniu i usytuowaniu obiektów. Wszystko po to, by Stary Rynek był bardziej przyjazny dla mieszkańców i gości. Prosto ze Starego Rynku ruszyliśmy pod kierunkiem Roberta Grochowskiego do parku im. Wincentego Witosa. Na podstawie rewelacyjnych ustaleń archeologów, historycznych kwerend i do tej pory nieznanymi dokumentów, dowiedzieliśmy się, czym naprawdę był park im. W. Witosa. Z parku udaliśmy się do reliktyw cegielni przy ul. Chodkiewicza 13-15 z unikatowym piecem kręgowym Hoffmana do wypalania cegieł, z II połowy XIX w. Dodajmy, że wspomniany piec zrewolucjonizował produkcję cegieł na całym świecie. Był to ostatni moment przed jego rozbiórką. Robert Grochowski opowiedział też, gdzie znajdowały się dawne osiedla bydgoskie: m.in. Bartodziej Wielkie i Szretery.

W ramach 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę płk Wojciech Zawadzki był naszym przewodnikiem po bydgoskim szlaku marszałka Józefa Piłsudskiego. Jak wiadomo, Naczelnik przyjechał do Bydgoszczy pociągiem w dniu 6 czerwca 1921 r. Przebywał w naszym mieście do 7 czerwca tegoż roku. Przy ul. Gdańskiej 92, gdzie Marszałek był gościem prezydenta Bydgoszczy Jana Maciaszka, odsłonięto tablicę pamiątkową. Usłyszeliśmy też o szczegółach wizyty, dębie Marszałka i Izbie Pamięci.

W sobotę 14 lipca wystartowaliśmy w samym sercu miasta – na Starym Rynku. Tym razem swoje drzwi otworzyła słynna Biblioteka Bernardynów z przepięknymi wnętrzami i unikatowymi zbiorami. Naszym przewodnikiem był st. kustosz WiMBP w Bydgoszczy Joanna Królicka-Nejman.

Przyjrzelśmy się rewitalizacji Starego Rynku. Elżbieta Dygaszewicz, kierownik Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, opowiedziała o wykopach na Starym Rynku, m.in. o fragmencie starej zabytkowej rury wodociągowej. Ze Starego Rynku ruszyliśmy z Krzysztofem Bartowskim, historykiem i konserwatorem, szlakiem dawnych firm i warsztatów przy ulicach Unii Lubelskiej i Dworcowej. Na ul. Rejtana zobaczyliśmy piękną willę znanego kamieniarza J. Jobba. Potem spacer bulwarem na Nowy Rynek. Dalej autobusem do dawnych osiedli bydgoskich. Robert Grochowski, archeolog, przypomniał, gdzie znajdowały się dawne osady, m.in. Bartodzieje Wielkie i znajdująca się w mieście leśniczówka Jasiniec. W Fordonie zatrzymaliśmy się w miejscu nieistniejących osad Nicponie, Grochol – młyn, Pałcz, Zamczysko, w Myślicinku – przy pozostałościach browaru. Każde z tych miejsc obrosło pięknymi legendami.

21 lipca odwiedziliśmy Bydgoskie Centrum Sztuki im. Stanisława Horno-Popławskiego zlokalizowane w zabytkowym budynku dawnej siedziby administracyjnej Bydgoskich Zakładów Mięsnych przy ul. Jagiellońskiej 47. W placówce zobaczyliśmy ekspozycję BiteArt, na którą składają się obrazy polskich twórców. W gmachu znajduje się też Sopocki Dom Aukcyjny z obrazami i rzeźbami. Dalej autokar powiózł nas na Jachcice do centrum dawnej wsi, miejsca, gdzie znajdowały się młyny wodne, przedwojenny plac ćwiczeń i cmentarz ewangelicki. W Smukale Dolnej, ongiś wsi kościelnej stanowiącej własność biskupa wrocławskiego, dowiedziliśmy się, gdzie były młyny wodne. Stamtąd już tylko krok do elektrowni wodnej i dawnej karbidowni. Zwiedzanie tego unikatowego obiektu pozostawiło niezapomniane wrażenia. Niedaleko był obóz z okresu II wojny światowej. Tutaj także przyszedł papież Jan Paweł II zatrzymywał się podczas spływów kajakowych. W jego pamięci pozostał na zawsze obraz Brdy nazywanej najczudniejszą rzeką, nad którą kapłan może odpoczywać po trudach pracy. Brda odsłoniła nam jeszcze jedno swoje oblicze. Zatrzymaliśmy się na Czyżkówku przy nowoczesnym, zmodernizowanym ujęciu wody dla Bydgoszczy wraz z instalacjami oczyszczania i przepompowniami. Ongiś była tu „Muna”, znana zbrojownia III Rzeszy niemieckiej. Na zakończenie wycieczki – dawne dzieje Osowej Góry. Naszymi przewodnikami byli fachowcy ze wspomnianych obiektów i znawcy historii miasta.

28 lipca udaliśmy się szlakiem legend starych osiedli bydgoskich, jak: Wilczak Mały i Duży, Miedzyń i Prądy z folwarkami. Po drodze były też uroki strugi Flis i tamtejszych młynów wodnych. Poznaliśmy dzieje żeglugi na Brdzie i Kanale Bydgoskim. Zatrzymaliśmy się obok śluzy przy ul. Wrocławskiej, by zobaczyć śluzowania niegdysiejszych barek. Kolejny etap to Stacja Pomp przy ul. Gdańskiej powstała w 1900 r. i przepięknie odnowiona. W związku ze zbliżającą się 100 rocznicą odzyskania niepodległości Grupa Szturmowa zaprezentowała na pl. Wolności potycz-

kę powstańców Wielkopolskich z Niemcami, a następnie wykup rannego powstańca. Były autentyczne mundury uczestników potyczki, broń i strzały w centrum miasta.

6 sierpnia była niecodzienna wizyta w bydgoskim Schronisku dla Zwierząt przy ul. Grunwaldzkiej 298. Byliśmy tam podczas programu „Srebrny czas dla ludzi i zwierząt”. Pod okiem Marii Sobocińskiej oglądaliśmy warunki pobytu zwierząt, by w kameralnym nastroju gwarzyć o losie naszych czworonożnych przyjaciół. Z archeologiem Robertem Grochowskim ruszyliśmy w głąb historii naszego miasta. Po drodze zatrzymaliśmy się w miejscu granicy Bydgoszczy w okresie staropolskim, niemieckiej linii fortyfikacyjnej w 1914 r., starej części Kanału Bydgoskiego, gdzie znajdowały się zasypane śluzy i kamienny most Władysława IV, mostów kolejowych przy ulicach: Żeglarskiej i Granicznej, zobaczyliśmy niedawno odkryte kapliczki na cmentarzu Starofarnym.

18 sierpnia w Roku Bydgoskiego Dziedzictwa Przemysłowego zwiedziliśmy działającą od 1920 r. Bydgoską Fabrykę Kabli, obecnie Tele-Fonika Kable SA – Zakład w Bydgoszczy. Zobaczyliśmy izbę tradycji i najstarsze obiekty tego zakładu. Pod okiem Jerzego Derendy udaliśmy się też do dominującej nad południową skarpą naszego miasta Wieży Ciśnień. To dziś jeden z najpiękniejszych obiektów architektoniczno-przemysłowych Bydgoszczy, który dawniej służył jako zbiornik wody dla miasta. Obecnie jest to muzeum historii bydgoskich wodociągów najchętniej odwiedzane przez turystów z kraju i zagranicy. W dodatku jest to muzeum z dominującą nad miastem galerią widokową. Miejsce wymarzone do wykonania urokliwego zdjęcia. Wzorem poprzednich wycieczek udaliśmy się do najstarszych bydgoskich osiedli, by poznać ich zamierzchłe dzieje. Tu: Górzyskowo, Biedaszkowo, Szwederowo, Bielice – ul. Orła z klimatem starego Szwederowa, lotnisko, dawny kościół Marcina Lutra, wiatraki holenderskie przy ul. Wiatrakowej (według ryciny z 1834 r.), cmentarz żydowski.

21 września Zakłady Lotnicze nr 2 przy ul. Szubińskiej 107 w Bydgoszczy. Archeolog Robert Grochowski poprowadził nas szlakiem starych cmentarzy przy ul. Kcyńskiej, gdzie znajdują się groby rosyjskich jeńców z I wojny światowej, duża kwatery żołnierzy września 1939 r. przeniesiona z Borów Tucholskich, bydgoszczan poległych w pierwszych dniach września 1939 r. oraz mogiły żołnierzy wyklętych. Arkadiusz Kaliński zatrzymał się przy dawnych dziejach militarnych osiedla Błonie, m.in. koszarach w miejscu dawnych koszar ulańskich i lotniska. Na zakończenie w szkole przy ul. Kcyńskiej odbyła się rekonstrukcja historyczna poświęcona procesom czarownic w Bydgoszczy przygotowana w oparciu o dawne dokumenty i zapisy. Rekonstrukcję przygotowało Stowarzyszenie Miłośników Starego Fordonu. Proces odtworzono w Szkole Podstawowej przy ul. Kcyńskiej. Na zaimprovizowanej scenie w sali gimnastycznej mogliśmy zobaczyć jak potoczyły się losy kobiet, na które

wieki temu padł cień oskarżenia o uprawianie czarów i szkodenie okolicznej ludności. Skład sędziowski wydał wyroki zgodnie z prawem i skazał dwie obwinione na spalenie w oczyszczających płomieniach stosu, a jedną na wygnanie.

Rekonstrukcja odbyła się dzięki wolontariuszom, którzy wcieliili się w postaci sprzed wieków: Zofia Kucharka – Bożena Polasik, Eufrozyna – Aleksandra Szydłowska, Justyna Warząchowska – Joanna Marczak, Sędzia – Robert Szydłowski, Skryba/lektor – Mateusz Nowicki, Strażnik Miejski – Dominik Robert Sobański, Dominikanin – Mariusz Marczak, scenariusz i kostiumy – Aneta Szydłowska.

O „Encyklopedii Bydgoszczy” t. 2 bez tajemnic

W sali kameralnej Domu Polskiego przy ul. Grodzkiej w Bydgoszczy 21 czerwca 2018 r. odbyła się promocja t. 2 „Encyklopedii Bydgoszczy”. Była to wyjątkowa okazja do spotkania z redaktorami i autorami tego dzieła.

Najpierw przybyłych gości w piękny nastrój wprowadził koncert „Skarby muzyki polskiej w 100 rocznicę odzyskanie niepodległości”. Usłyszeliśmy m.in.: Poloneza, Kujawiaka, Oberka i Fantazję op. 17 Zygmunta Noskowskiego w wykonaniu duetu fortepianowego Joanna Derenda-Łukasik i Marzena Buchwald. Wśród gości znajdowali się m.in. senator Jan Rulewski, rektor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, jednocześnie zastępca redaktora naczelnego „Encyklopedii Bydgoszczy” prof. Jacek Woźny, zastępcy przewodniczącego Rady Miasta: Lech Zagłoba-Zyglar i Jan Szopiński, Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty i Wychowania Marek Gralik oraz zastępca Prezydenta Bydgoszczy Anna Mackiewicz. Mimo pory urlopowej nie zabrakło zespołu redakcyjnego „Encyklopedii Bydgoszczy” t. 2 pod kierunkiem red. naczelnego prof. Włodzimierza Jastrzębskiego.

Prowadzący spotkanie red. Marek K. Jankowiak zaprosił do rozmowy przede wszystkim redaktorów, autorów i recenzentów tego dzieła. Głos zabierali kolejno: red. naczelny Włodzimierz Jastrzębski prezentując dzieło z jakim trzeba się było zmierzyć i związane z tym kolejne plany wydawnicze, to jest tom 3 i suplement. Sekretariatem i koordynacją zajmowała się dr Katarzyna Grysińska-Jarmuła, co oznaczało przede wszystkim zgromadzenie kompletnych materiałów zgodnie z czasowym harmonogramem. Jak wiadomo „Encyklopedia Bydgoszczy” jest dziełem tematycznym, a nie stricte hasłowym. Hasła są zasadą porządkującą dopiero w obrębie działów. Tych jest 8: „Architektura”, „Film”, „Historia i Polityka”, „Kultura”, „Media”, „Oświata”, „Sztuka” i „Wojsko”. Redaktorzy działów, najczęściej też autorzy tekstów, odsłaniali kulisy pracy, w tym m.in. niedostatki czy wręcz luki źródłowe w historiografii poszczególnych dziedzin, o czym mówiła m.in. Barbara Chojnacka („Sztuka”), Edward Małachowski („Oświata”), dr hab. Mariusz Guzek (autor tekstów do „Filmu”). „Encyklopedia Bydgoszczy” t. 2 jest w tym przypadku nie tylko ważnym, ale także je-

dynym źródłem wiedzy. Profesor Tomasz Nowakowski zatrzymał się nad działem „Historia i Polityka”, z kontrowersjami choćby lat wojny i okupacji.

Doktor Jarosław Reszka, recenzent działu „Media”, mówił o emocjach towarzyszących doborowi biogramów: *To cena, jaką wydawca i redaktorzy płacą za odważną decyzję umieszczenia w encyklopedii biogramów żyjących osób, zasłużonych dla miasta. W drugim tomie takich sylwetek znalazło się około setki. Z drugiej strony, dzięki tej decyzji, blisko dwustu autorów artykułów ha-*

Goście honorowi podczas promocji „Encyklopedii Bydgoszczy” t. 2 w Domu Polskim”

słowych nie pachnie naftaliną od chwili ukończenia, tylko budzi autentyczne zainteresowanie i emocje. Ponad 500 stron „Encyklopedii Bydgoszczy” to także mnóstwo zdjęć, w większości kolorowych. Zdjęcia znajdują się w obrębie związanych z nimi artykułów. Jerzy Derenda, prezes TMMB, wydawcy „Encyklopedii Bydgoszczy” t. 2, mówił o determinacji w kontynuowaniu tego dzieła zawierającego wiele materiałów do dziejów i codziennego życia Bydgoszczy. Zadanie było współfinansowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy. Obecna na spotkaniu Anna Mackiewicz, zastępca Prezydenta Bydgoszczy, wręczyła twórcom „Encyklopedii” dyplomy Prezydenta Miasta Bydgoszczy. Realizacja była możliwa dzięki wsparciu działalności statutowej TMMB przez miejscowe firmy.

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu Architektura Miast

– Miejsca pamięci w przestrzeni miasta w XIX i XX wieku

Od kilkunastu lat (konferencje odbywały się w różnych latach, nie zawsze rok po roku), a dokładnie od 2008 r., organizowane są w Bydgoszczy spotkania naukowe, na które zapraszani są badacze zjawisk zachodzących w architekturze XIX i XX w. Każdorazowo wybierany jest inny temat. I tak analizowano podczas sesji przybytki Melpomeny (teatry, filharmonie, opery), obiekty sakralne, architekturę mieszkaniową, układy zieleni... Organizatorami konferencji są Pracownia Dziedzictwa Kulturowego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy i Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy. Do komitetu naukowego zapraszani są utytułowani i uznani

naukowcy. W tym roku byli to prof. dr hab. Jacek Woźny, rektor UKW, prof. dr hab. Dariusz Markowski i dr hab. Marek Romaniuk.

Głównym celem spotkań jest, w założeniach organizatorów, ukazanie wartości bydgoskiej architektury na tle zjawisk ogólnopolskich i dalej ogólnoswiatowych. Popularnonaukowa formuła spotkań kierowana jest nie tylko do specjalistów, ale też do miłośników historii, architektury, studentów, uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W szerszym kontekście zauważa się więcej, docenia wartość rodzinnego miasta, a dzięki „dobrym wzorcom” można je wzbogacać i przekazywać z dumą następnym pokoleniom. Po każdej konferencji przygotowujemy jest zbiór materiałów pokonferencyjnych.

Tegoroczną konferencję rozpisano na trzy wrześniowe dni (od 13 do 15). Podzielono na sesje tematyczne skupione na pomnikach i tablicach pamiątkowych, cmentarzach, pamięci związanej z wydarzeniami historycznymi czy z postaciami. Zastanawiano się też, jakie są nowoczesne formy upamiętniania i czy wszystkie są czytelne i akceptowalne przez odbiorców. Zadawano pytania o to, czy potrafimy odczytywać na mapach miast ślady po tych, którzy je współtworzyli – Niemcach, Rosjanach, Żydach, Romach.

Każda z sesji kończyła się dyskusją, w której podejmowano wątki, porównywano tematy. Obrady cieszyły się też zainteresowaniem publiczności. To pokazuje, że konferencje warto organizować i zauważać dzięki nim wartość i urodę XIX- i XX-wiecznych miast.

Interesujące referaty wygłosili m.in. mgr Agnieszka Zagrajek z Muzeum Narodowego w Krakowie: „Kraków Jana Matejki. Pamięć historii w przestrzeni miasta”, Marta Ruczyńska z UMK w Toruniu: „Zapomniane czy spolonizowane – pruskie miejsca pamięci na terenie obecnej Polski”, Izabela Terela, Uniwersytet Łódzki, „Przestrzeń symboliczno-architektoniczna związana z historią Żydów w centralnej Polsce”, dr hab. Marek Romaniuk, Archiwum Państwowe w Bydgoszczy: „Bydgoskie pomniki doby rozbiorów. Pomiedzy estetyką a symbolem trwania”. W sumie wygłoszono 31 referatów przygotowanych przez wszystkie liczące się ośrodki naukowe w Polsce. Plonem konferencji będzie kolejna publikacja książkowa.

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu Architektura Miast – *Miejsca pamięci w przestrzeni miasta w XIX i XX wieku*. 13-15 września 2018 r., Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy. (a.w.)

Sztandar to symbol, świętość.

Jego miejsce tkwi gdzieś między hymnem narodowym a przysięgą wojskową.

(kard. Stefan Wyszyński)

Szkoła Podstawowa nr 57 ma swój sztandar

28 września 2018 r. w bydgoskiej katedrze pw. Świętych Marcina i Mikołaja w Bydgoszczy ordynariusz diecezji bydgoskiej ksiądz biskup Jan Tyrawa poświęcił sztandar Szkoły Podstawowej im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.

Szkoła Podstawowa nr 57 powstała w 1971 r. na osiedlu Kapuściska. W roku 2010 została włączona do Zespołu Szkół nr 36, w skład którego wchodziły Szkoła Podstawowa nr 57 oraz Gimnazjum nr 56. W roku 2016 Gimnazjum nadano imię Towarzystwa Mi-

Chwila dekoracji sztandaru TMMB Krzyżem 95 lat ZIWRP

łośników Miasta Bydgoszczy. W roku 2017, w związku z przeprowadzoną reformą, Zespół Szkół nr 36 został przekształcony w ośmioletnią szkołę podstawową – SP 57, która przejęła imię TMMB uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy z 29 listopada 2017 r. Obecnie w szkole uczy się 346 uczniów pod opieką 39 nauczycieli. Od prawie 10 lat dyrektorem placówki jest Barbara Górecka.

Dyrektor Barbara Górecka, prosząc o poświęcenie sztandaru, zwróciła się do ks. bp. Jana Tyrawy:

Ekscelencjo Księżę Biskupie, w imieniu całej społeczności Szkoły Podstawowej nr 57 proszę o poświęcenie sztandaru. Proszę również o modlitwę, aby nauczyciele i uczniowie naszej szkoły w swoim życiu szli zawsze drogą prawdy, miłości i sprawiedliwości, a BÓG, HONOR I OJCZYŻNA były dla nich największym dobrem.

Po Mszy św. przedstawiciele Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przekazali sztandar szkole. Ksiądz bp Jan Tyrawa przypomniał, jak niezwykłą rolę w życiu jednostek i całej społeczności szkolnej odgrywa sztandar, symbol najcenniejszych wartości w życiu człowieka.

Dyrektor Barbara Górecka dokonała prezentacji sztandaru:

Platem sztandaru jest tkanina w kształcie kwadratu o boku długości 100 cm. Do jednego boku płata sztandaru umocowane są kółeczka, którymi za pomocą pręta metalowego i kółek osadzonych na drzewcu płat sztandaru jest przymocowany do drzewca.

Strona główna płata sztandaru jest w barwach ustalonych dla Rzeczypospolitej Polskiej. Wizerunek orła białego o wysokości 42 cm, haftowany srebrnym szychem, a korona, dziób i spłony – złotym szychem.

Na stronie odwrotnej płata sztandaru w centralnej części znajduje się logo Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, haftowane niebieskim szychem.

Pod logo umieszczono napis:

„Szkoła Podstawowa nr 57 im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy” haftowany chabrowym szychem. Kolor płata ma barwę błękitu paryskiego.

Po prezentacji i przekazaniu sztandaru szkole przedstawiciele klas złożyli uroczyste ślubowanie:

My, Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 57 im. TMMB, w obecności naszych rodziców, nauczycieli i zaproszonych gości – Naszej Ojczyźnie – Rzeczypospolitej Polskiej, Patronowi i Tobie Szkoło – uroczystie ślubujemy:

*Uczciwą nauką i pracą służyć prawdzie, sprawiedliwości i pokojowi,
Wyrabiać w sobie silną wolę i koleżeństwo, uczynność, odwagę i prawdomówność,
Strzec honoru i dobrego imienia naszej szkoły,
Z młodzieńczym zapalem i wiarą wytrwania pod tym sztandarem jednoczyć wysiłki dla dobra szkoły, miasta i Ojczyzny,*

Obowiązki młodego obywatela Bydgoszczy sprawować godnie, rzetelnie mając na względzie dobro i rozwój naszego miasta.

Uroczystość w katedrze bydgoskiej dobiegła końca. Dyrektor Barbara Górecka wyraziła wdzięczność w imieniu całej społeczności Szkoły Podstawowej nr 57 im. TMMB za celebry Mszy Świętej i wygłoszone Słowo Boże Księdzu Biskupowi Janowi Tyrawie, ordynariuszowi diecezji bydgoskiej oraz ks. prałatowi Stanisławowi Kotowskiemu, proboszczowi parafii katedralnej pw. św. Marcina i Mikołaja, i księdzu prałatowi Józefowi Kubalewskiemu, proboszczowi parafii pw. Świętych Polskich Braci Męczenników, na której terenie znajduje się SP nr 57 – za uczestnictwo i pomoc w organizacji celebry. Także za wszelką zawsze okazywaną życzliwość, wreszcie wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do realizacji i uświetnienia tego szczególnego wydarzenia.

Spotkanie w bydgoskim ratuszu

Po Mszy św. zaproszeni goście wraz z przedstawicielami społeczności szkoły udali się do sali prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego w ratuszu.

Wśród honorowych gości znajdowali się m.in. Iwona Waszkiewicz – zastępca Prezydenta Bydgoszczy, Jerzy Derenda – prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy wraz z członkami Zarządu TMMB, Stefan Pastuszewski – przewodniczący Komisji Edukacji Rady Miasta Bydgoszczy, Elżbieta Wiewióra, dyrektor Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy, Magdalena Wawrzyniak, przewodnicząca Rady Osiedla Kapuściska, Sylwia Jabłońska – przewodnicząca Rady Rodziców Szkoły Podstawowej nr 57, a także licznie przybyli dyrektorzy zaprzyjaźnionych szkół.

Uczniowie szkoły po raz pierwszy zaśpiewali w ratuszu nowy hymn szkoły „Bydgoski kujawiak”. Autorem słów jest Beata Zych.

Punktem kulminacyjnym spotkania była multimedialna prezentacja o szkole „Jedyna taka na świecie”. Ponieważ faktycznie jedyna, żadnej innej szkoły patronem nie jest stowarzyszenie, którego korzenie sięgają 1832 r., a od ponad 100 lat zajmuje się krzewieniem umiłowania swojego miasta, jego tradycji i kultury.

Prezydent Iwona Waszkiewicz podziękowała wszystkim tym, a w szczególności TMMB, za pomoc, za to, że szkoła może się cieszyć nowym sztandarem. Uczniowie wręczyli SERCA z napisem PRZYJACIEL SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 57 IM. TMMB osobom, które osobiście zaangażowały się w organizację tego ważnego przedsięwzięcia, jakim było nadanie imienia szkole oraz poświęcenie i przekazanie sztandaru. Mamy pewność, że symbol, jakim jest Sztandar, będzie nas jednoczył we wszelkich wysiłkach dla dobra szkoły, miasta i Ojczyzny. (H.J)

Sztandar w mediach

Uroczystość poświęcenia nowego Sztandaru dla Szkoły Podstawowej nr 57 im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy wzbudziła duże zainteresowanie miejscowych mediów. Pisał o tym m.in. red. Marcin Jarzembowski na łamach „Przewodnika Katolickiego” Diecezji Bydgoskiej (nr 40, s. 1, 2018 r.).

Sztandar poświęcił ks. bp Jan Tyrawa, pasterz miejscowej diecezji. Wywiad z Jerzym Derendą, prezesem

Poświęcenie sztandaru SP nr 57 przez ks. bp. Jana Tyrawę

TMMB, na temat roli, jaką mogą odgrywać w kształtowaniu młodych charakterów stowarzyszenia propagujące umiłowanie do ojczyzny i szacunku dla tradycji pokazała TVP 3.

– Sztandar – jak poinformowała Barbara Górecka, dyrektor SP nr 57 – wykonany został przez p. Czarnecką – z tkaniny w kształcie kwadratu o boku długości stu centymetrów. Strona główna utrzymana jest w barwach ustalonych dla Rzeczypospolitej Polskiej. Wizerunek orła białego został wyhaftowany srebrnym szychem, a korona, dziób i szpony – złotym. Na stronie odwrotnej w centralnej części umieszczono logo Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, a pod nim napis: „Szkoła Podstawowa nr 57 im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy”.

Szkoła Podstawowa nr 57 im. majora Henryka Sucharskiego powstała w 1971 roku na osiedlu Kapuściska w Bydgoszczy. W roku 2010 została włączona do Zespołu Szkół nr 36, w skład którego wchodziły Szkoła Podstawowa nr 57 oraz Gimnazjum nr 56. W roku 2016 Gimnazjum nadano imię TMMB. W związku z przeprowadzoną reformą w 2017 roku, zespół został przekształcony w ośmioletnią szkołę podstawową, która przejęła imię TMMB. Obecnie uczy się w niej 346 uczniów pod opieką 39 nauczycieli.

Jestem przekonana, że patronat Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przyniesie naszej placówce i miastu korzyści w wymiarze wielopokoleniowym. Z pewnością łatwiej i skuteczniej będziemy realizować cele, które są dla nas priorytetami od lat, jak na przykład: poznanie przez uczniów najbliższego środowiska i specyfiki miasta, rozwijanie wartości rodzinnych oraz odkrywanie tożsamości kulturowej i własnego miejsca w świecie – dodała dyrektor Barbara Górecka.

Sztandar przekazał społeczności szkolnej poczet Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.

– Pierwszy raz w dziejach bydgoskiej edukacji patronem szkoły zostało stowarzyszenie, które korzeniami swej działalności sięga 1832 r. i ma największe osiągnięcia w kraju w edukacji regionalnej oraz poszanowaniu tożsamości małych ojczyzn. Jego działacze przed wojną polonizowali Bydgoszcz w duchu poszanowania wiary. W trudnych latach okupacji niemieckiej wielu zostało rozstrzelanych bądź zamęczonych w obozach zagłady i więzieniach, by wymienić ks. Jana Kleina, Tadeusza Janickiego, Konrada Fiedlera, Bernarda Śliwińskiego i Józefa Kałasa. Dziś na szczęście mamy niepodległą Ojczyznę, w której wychowanie młodzieży jest jednym z najważniejszych idealów. Ogromną rolę w tym dziele odgrywają działacze TMMB, dający przykład zaangażowania społecznego, uczący, jak wspólnie pracować dla dobra naszej małej ojczyzny – podkreślił Jerzy Derenda.

Prezes przypominał, że nie ma drugiej takiej szkoły, która miałaby za patrona stowarzyszenie sięgające swoimi korzeniami 1832 r., które od ponad 100 lat zajmuje się krzewieniem umiłowania swojego miasta, jego tradycji i kultury. Przy tym, jest to patron zbiorowy, pokazujący, jak jednoczyć się we wspólnej ofiarnej, całkowicie bezinteresownej pracy na rzecz ukochanego miasta i jego mieszkańców. Ludzi gotowych na ołtarzu wolności ojczyźnianej – jak wykazały trudne lata okupacji niemieckiej – ofiarować to co najcenniejsze – swoje życie. Dziś stowarzyszenie jako jedyne w Polsce powołuje w tak szerokim zakresie Szkolne Koła TMMB szerzące bogatą edukację regionalną. A wszystko pod fachowym okiem znakomitych nauczycieli historii i naukowców UKW z dr Ewą Puls na czele. Stefan Pastuszewski, przewodniczący Komisji Edukacji RM Bydgoszczy, długoletni działacz TMMB powiedział, że wybór właśnie patrona zbiorowego jest jednym z najlepszych wzorców prowadzących młodzież do mądrej i odpowiedzialnej pracy w społeczeństwie.

„Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” 2018 r.

Tegoroczny finał Konkursu „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” odbył się 2 października 2018 r. w sali sesyjnej bydgoskiego ratusza. Na początku zebrani wysłuchali Hejnału Bydgoszczy skomponowanego w 1946 r. przez wybitnego bydgoskiego kompozytora Konrada Pałubickiego i odegranego przez Romana Biskupskiego, absolwenta bydgoskiej Akademii Muzycznej.

Jerzy Derenda, prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, powitał Prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego, patrona honorowego konkursu i zaproszonych gości reprezentujących sponsorów oraz instytucje i urzędy, m.in. Jana Szopińskiego, zastępcę przewodniczącego RM Bydgoszczy, Ryszarda Pukszo, prezesa Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Ogrodnictwa w Bydgoszczy, wiceprezesa NOT w Bydgoszczy, Bernadetę Różańską-Majchrzak i Janusza Czwojdzę, radnych RM, Jacka Kołodzieja, nowo wybranego prezesa SM „Budowlani”, który na tym stanowisku zastąpił Marka Magdziarza (pełnił obowiązki prezesa przez 27 lat, ostatnio był także wiceprezesem TMMB) oraz Violetkę Warszawską – kierownika administracji FSM, Małgorzatę Szupryczyńską z Wydziału Zintegrowanego Rozwoju UM i red. Ewę Czarnowską-Woźniak, kierownika działu Bydgoszcz „Expressu Bydgoskiego”, sprawującego patronat medialny nad konkursem „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”. Prezes przywitał szczególnie serdecznie najlepszych z najlepszych w konkursie „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” z całej Bydgoszczy, dzięki którym nasze miasto tego upalnego lata mieniło się tysiącem barw kwiatowych. Zaraz potem wysłuchano przepięknej pieśni Ireny Santor „Bydgoszcz jedyne miasto”. Finał konkursu był też okazją

do uroczystego wręczenia legitymacji członkowskiej pani Elżbiecie Rusielewicz, zastępcy Prezydenta Bydgoszczy minionej kadencji.

Tegoroczny konkurs, mówił prezes Jerzy Derenda, rozpoczął się 4 maja. Zgłoszenia przyjmowane były do 12 czerwca (2018). Od 15 czerwca do 31 lipca komisje złożone z przedstawicieli rad osiedli, spółdzielni mieszkaniowych oraz członków Sekcji Organizacyjnej TMMB oceniały ogródki przydomowe, skwery, zieleńce i balkony. Zwracano uwagę na tzw. ogólne wrażenie ocenianego obiektu, układ kompozycyjny uwzględniający trafność doboru gatunków i odmian kwiatów i roślin ozdobnych. W kategoriach tych przyznawano od 1 do 5 punktów. Podsumowania na osiedlach odbywały się we wrześniu. Finał wyznaczyliśmy na 2 października.

Miasto w szczególny sposób wspierało i wspiera konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”. Wzorem minionych lat, dzięki środkom przyznanych przez Wydziału Zintegrowanego Rozwoju Urzędu Miasta Bydgoszczy, wydawano talony wartości ogółem 5000 zł uprawniające do bezpłatnego odbioru sadzonek roślin ozdobnych w Przedsiębiorstwie „Zieleń Miejska” Sp. z o.o. W tym celu w wyznaczonych dniach i godzinach czynne były specjalne punkty na bydgoskich osiedlach: Fordon, Tatrzańskie, Błonie, Szwederowo, Górzyskowo, Piaski, a także w siedzibie TMMB dla pozostałych osiedli. W tym: Starego Miasta, Jarów, Kapuścisk, Wyżyn, Łuczniczki, Łęgnowa, Zawiszy, Bocianowa, Zimnych Wód, Czerska Polskiego, Prądów, Miedzynia, Siernieczka, Myślęcinka, Bydgoszcz Wschodu, Brdujścia, Osowej Góry, Bartodziejów, Skrzetuska, Bielaw, Leśnego, Okoła, Wilczaka, Czyżkówka, Oplawca, Smukały i Janowa.

Mieliśmy szczęście, że kolejny raz Konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” został objęty patronatem Prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego. Pozwolę sobie odczytać list, który wpłynął od patrona do TMMB, jako głównego organizatora konkursu:

Szanowny Pan Jerzy Derenda, prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.

Za nami kolejny rok konstruktywnej i pozytywnej rywalizacji jaką mieszkańcy Grodu nad Brdą podjęli w konkursie „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”, który z przyjemnością objąłem patronatem honorowym. Cieszę się, że inicjatywa od przeszło wieku realizowana jest w naszym mieście jako kontynuacja tradycji, która upiększa naszą lokalną małą ojczyznę i buduje poczucie wspólnoty, troski i odpowiedzialności za otoczenie.

Na Pana ręce składam podziękowania dla członków Stowarzyszenia za okazywane zaangażowanie, które przekłada się na pielęgnowanie tradycji i kultury o Bydgoszczy. Gratuluję wszystkim uczestnikom Konkursu i życzę, aby motywacja do dbania o estetykę Miasta nieustannie rosła, a także zachęcała nowe osoby do podjęcia tego wynagradzającego trudu dbania o najbliższą przestrzeń.

Z poważaniem Rafał Bruski, Prezydent Bydgoszczy.

Objęcie Konkursu „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” patronatem honorowym Prezydenta Bydgoszczy Rafała Bruskiego podniosło jego rangę i pobudziło jeszcze większe zainteresowanie mieszkańców Bydgoszczy i okolicy. Jednocześnie wzrosła

liczba zgłoszeń do konkursu z poszczególnych osiedli sięgająca blisko 600 adresów. Coraz powszechniej nazywa się Bydgoszcz Miastem-Ogrodem. To wielka szansa, by ten walor potęgować. Wszak już od 1835 r. Bydgoszcz była najpiękniej zazielenionym miastem w Polsce na ziemiach polskich.

Konkurs był życzliwie wspierany przez spółdzielnie mieszkaniowe: Bydgoską, Budowlani i Fordońską, uczestniczyły w nim także wspólnoty mieszkaniowe, m.in. przy ul. Długosza 8, Śląskiej 8 na Okołu, Szubińskiej 22, SP nr 10 na Okołu, Zespół Szkół nr 30 na Szwederowie, Zespół Szkół nr 24 na Osowej Górze, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 w Bydgoszczy.

Patronem prasowym konkursu była redakcja „Expressu Bydgoskiego”, która w okresie od lipca do września 2018 r. zamieszczała na swoich łamach fotoreportaże prezentujące najpiękniejsze ogródki i balkony. Relacje poświęcone najpiękniejszym obiektom z wielkim zaangażowaniem pisała Marta Mikolajska, której przypadła też rola wytypowania najlepszych „expressowych” ogródków i balkonów. Relacje opatrzone zdjęciami redakcyjnych fotoreporterów. Było to w sumie 29 barwnych fotogramów. Z faktu tego nie kryła swej satysfakcji red. Ewa Czarnowska-Woźniak z „Expressu Bydgoskiego”.

Ważną rolę w przygotowaniu konkursu „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni” odegrała Sekcja Organizacyjna TMMB pod kierunkiem jej przewodniczącego Jędrzeja Majchrzaka. Za poświęcenie i troskę o piękno naszego miasta pragnę im w tym miejscu wszystkim serdecznie podziękować.

Właściciele najładniejszych ogródków, skwerów i balkonów zostali zaproszeni do sali sesyjnej bydgoskiego ratusza 2 października 2018 r. na godz. 17. Jest to blisko 70 osób. Dodatkowo poza konkursem wyróżniliśmy 15 osób, najbardziej ofiarnych społeczników, z szerokiego grona organizatorów.

Dla laureatów przygotowaliśmy okolicznościowe dyplomy i nagrody. Nagrodami były krzewy ozdobne i kwiaty oraz książki, w tym katalogi kwiatowe ufundowane, jak co roku przez sponsorów, którzy od wielu lat wspierają nasze działania organizacyjne. Są to: bydgoskie ogrodnictwo „Florita” Piotra Pukszo, „Vitroflora” Spółka z o.o., „Zieleń Miejska” Sp. z o.o., Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Myślęcinku i redakcja „Expressu Bydgoskiego”. Wszystkim z podziękowaniem za udział w konkursie dedykowano piosenkę „Zielono jest w mojej Bydgoszczy” w wykonaniu Ireny Santor, Honorowego Członka TMMB.

A oto lista osób nagrodzonych: Ryszard Morawski, Gertruda Joanna Przewoźniak, Danuta Zwick, Teresa Borek, Jadwiga Juszczyk, Hanna Michalska, Irena Karczmarek, Grażyna Zbień, Zofia Śmiałek, Wanda Pogon, Olaf Jankowski, Jolanta Marczuk, Halina Sarul, Anna Paliwoda, Danuta Czulik, Artur Grzeszczak, Marianna Szmyt, Jan Barański, Leszek Pilecki, Krystyna Sowińska-Kujawa, Urszula Piasecka, Magdalena Barakiewicz-Pawlak, Wanda Wrzesińska, Regina Pawelczyk, Zdzisław Radziński,

Agnieszka Buchholc, Danuta Słomka, Czesława Łazarewicz, Małgorzata Kłosowska, Mieczysław Wojewoda, Teresa Dereszyńska, Krystyna Michalska, Bożena Pilimon, Daniela Wiśniewska, Roman Urban, Krystyna Chylewska, Grażyna Kryspin, Maria Śliwińska, Ewa Brawska, Grażyna Reszkowska, Teresa Marlewska, Teresa Pięta, Jan Skory, Marian Danielewski, Teresa Rafińska, Wacława Glamowska, Roman Strykowski, Beata Ajtner, Zofia Jurczyk, Irena Gapińska, Barbara Gul, Teresa Maroszczak, Iwona Pawłowska, Jan Siwak, Melania Grobelniak, Urszula Kowalczyk, Krystyna Ruszkiewicz, Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szubińska 22, Wspólnota Mieszkaniowa ul. Jana Długosza 8, Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chelmińska 12, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 ul. Graniczna 12, Zespół Szkół nr 24, Wspólnota Mieszkaniowa ul. Marka Orłowskiego 2, Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 ul. Stanisława Leszczyńskiego 42. Dziękowano też Romualdowi Zajączkowskiemu, informatykowi z UM, który rokrocznie obsługuje naszą imprezę.

Na zakończenie finału konkursu odbyła się bardzo ciekawa prezentacja multimedialna „Dolina narcyzów” przygotowana i poprowadzona przez dr inż. Ewę Krasicką-Korczyńską z UTP. Dotyczyła ona unikatowej na skalę światową doliny narcyzów położonej w pobliżu miejscowości Chust na Ukrainie, w rejonie Zakarpacia, w strefie podgórskiej, wysokogórskiej i na nizinach.

Industrialna Bydgoszcz okiem młodych

Szkoła Podstawowa nr 57 im. Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przy życzliwym zainteresowaniu naszego Stowarzyszenia podsumowała efekty uczestnictwa w Bydgoskim Grancie Oświatowym – „Ocalić od zapomnienia – industrialna przeszłość Bydgoszczy”. Uczestnikami wydarzenia było kilkanaście szkół podstawowych i ZS. Młodzież uczestniczyła w czterech konkursach międzyszkolnych na temat architektury przemysłowej, prezentacji industrialnej w oparciu o kroniki rodzinne, wywiady z rzemieślnikiem, przedsiębiorcą i społecznikiem. Konkurs wykazał, że nie byłoby Bydgoszczy jako grodu, miasteczka, a na końcu wielkiego miasta wojewódzkiego, gdyby nie jej mieszkańcy, ambitni i kreatywni. Całość zakończyła podróż w noc świętojańską. Laureaci konkursów otrzymali nagrody.

VI Międzynarodowa Konferencja Mostowa im. Rudolfa Modrzejewskiego

Jak budować mosty szybko, nowocześnie i bezpiecznie?

15 listopada 2018 r. w Bydgoszczy odbyła się VI Międzynarodowa Konferencja Mostowa pod hasłem „Mosty Tradycja i Nowoczesność” im. Rudolfa Modrzejewskiego. Jej organizatorami byli: Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Oddział Bydgoski Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej, Oddział Pomorsko-Kujawski Związku Mostowców RP, Council of Polish American Engineers

in North America, Kujawsko-Pomorska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa i Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy.

Konferencję zorganizowano w ramach Europejskiego Roku Inżyniera Budownictwa, a patronat sprawowała Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Przewodniczącymi byli: prof. Adam Podhorecki z UTP oraz prof. Andrzej S. Nowak z Auburn University (USA). W skład Komitetu Organizacyjnego wchodził m.in. prof. Adam Podhorecki – przewodniczący i zastępcy przewodniczącego: Jerzy Derenda, Marek Gotowski, Jan Siuda oraz Justyna Sobczak-Piąstka. Obrady odbywały się w auli Auditorium Novum UTP przy al. S. Kaliskiego.

Zakres tematyczny konferencji obejmował: konstrukcje i materiały stosowane w mostownictwie, technologie i budowy remontów, obliczenia i projektowanie, niezawodność oraz wykonawstwo obiektów mostowych.

I tak m.in. w I części Sesji Naukowej inż. Jarosław Gołębiowski mówił na temat: „Trasa S5 nowe wyzwania dla Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad”, Czesław Szczesik – „Obiekty mostowe realizowane w ramach budowy drogi ekspresowej S5 na terenie Kujawsko-Pomorskiego”, Jacek Chróścielewski, Mikołaj Miśkiewicz, Łukasz Pyrzowski i Krzysztof Wilde: „Kompozytowy most dla pieszych od koncepcji do wdrożenia”, Wojciech Radomski: „Pionierskie znaczenie dwóch mostów przez Brdę w Bydgoszczy”, Grzegorz Świt „Metody diagnostyki i monitorowania stanu technicznego obiektów mostowych”, Andrzej S. Nowak i Olga Iatsko: „Bezpieczeństwo konstrukcji mostowych”, Mykhaylo Delyavskyy i Roman Zapotochnyi: „Problematyka projektowania i wykonywania dwubelkowych mostów żelbetowych na obszarach zurbanizowanych”, Agnieszka Grzybowska i Dariusz Bajno: „Domieszki w technologii wysokowartościowych betonów mostowych”, Adam Podhorecki, Justyna Sobczak-Piąstka, Magdalena Sosnowska: „Nadmierny skurcz niepożądaną właściwością betonów wysokowartościowych (BWW)”.

Z kolei w II części sesji m.in. Tomasz Siwowski: „Mosty z kompozytów polimerowych: stan obecny i perspektywy rozwoju”, Sebastian Szreder, Stanisława Frysztacka i Izabela Kasprzyk: „Zastosowanie nowej generacji powłok antykorozyjnych podwójnego utwardzania DCC w konstrukcjach mostowych”, Aleksandra Mariak i Krzysztof Wilde: „Monitorowanie procesu twardnienia betonu w moście extradosed wspomaganym symulacjami numerycznymi”. W sumie ogłoszono 26 referatów połączonych z dyskusjami na najbardziej intrygujące zagadnienia budownictwa drogowego. Pełne referaty zostaną opublikowane w czasopiśmie naukowym.

Celem konferencji było nie tylko przedstawienie szeroko pojętej problematyki mostowej, ale także promocja Bydgoszczy i piękna regionu kujawsko-pomorskiego.

(j.d.)

Motto:

*Nieraz myślisz, że zdanie urodziłeś z siebie
A ono jest wysrane w macierzystym chlebie
Albo nim nauczyciel poił ucho twoje
Zawždy część własnej duszy mieszając w napoje.*

Adam Mickiewicz

Z „Piórka na języku”

To mickiewiczowskie odkrycie cytowane przez Konrada Górskiego w „Sztuce edytorskiej” znalazło raz jeszcze swoje potwierdzenie w życiu kulturalnym naszego miasta, a szczególnie w działalności śpiewającego Jubilata – chóru „Vincentinum”. Chór ten, działający przy bazylice św. Wincentego à Paulo od 1928 r., nie tylko koncertował z okazji swego dziewięćdziesięciolecia, nie tylko gościł artystów, ale także zaprosił profesorów Akademii Muzycznej w Bydgoszczy: Elżbietę Wtorkowską, księżę Tadeusza Wojtonisa – byłego opiekuna, i ks. Jarosława Zielińskiego – obecnego opiekuna chóru. Zaproszono także Jerzego Derendę, prezesa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Podczas jubileuszowego spotkania goście honorowi chóru poproszeni o głos – ciepło, życzliwie oraz refleksyjnie dodali ducha naszym poczynaniom, ambicjom i wątpliwościom, potwierdzając wybór dokonany przed laty. Prezes TMMB w imieniu miasta wręczył naszemu dyrygentowi Najwyższy Laur Honorowy Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.

W części oficjalnej, 24 listopada 2018 r., licznie zgromadzona publiczność, wyczulona na subtelnosci muzyczne, wysłuchała koncertu w bazylice mniejszej, którego repertuar wybrał Dariusz Rynkowski, dyrygent chóru. Były to: „Gaude Mater Polonia” – opr. Teofil Klonowski, „Ave Maria” – Julio Dominguez, „Zdrowaś bądź Maryja” – Henryk Mikołaj Górecki, „Ave Maris Stella” – Juris Karlsons, „Tiebie pojem” – Dmitrij Stiepanowicz Bortnianski, „Laudate Dominum” – Charles Gounod, „O sacrum convivium” – Marian Sawa, „Popule meus” – Marian Sawa, „Parce Domine” – Feliks Nowowiejski, „Światy Boże” – Piotr Czajkowski, „Alleluja” – Gordon Young, „Hush! Somebody’s calling my name” – traditional spirituals arr. Brazeal Dennard, solo Jakub Zarębski.

Utworki te śpiewaliśmy w stylu muzycznym *a cappella*, opartym na wykonaniu wielogłosowym, bez towarzyszenia instrumentów. Taki sposób śpiewania, wprowadzony przez Dariusza Rynkowskiego, jest radykalną zmianą wykonawczą, albowiem za czasów Henryka Nawotki śpiewano zawsze z akompaniamentem.

I tak najnowsza historia chóru owocuje wydarzeniami:

X 2008 r. – III Ogólnopolski Konkurs *Ars Liturgica* w Gnieźnie.

Brązowy dyplom w kat. chórów kościelnych.

XI 2008 r. – Jubileuszowy koncert z okazji 80-lecia istnienia, chór wraz z orkiestrą

ZSM w Bydgoszczy wykonał „Mszę koronacyjną” K.V. 317 W.A. Mozarta, całością dyrygował prof. Henryk Wierzchoń.

III 2009 r. – IV Ogólnopolski Konkurs Pieśni Pasyjnej w Bydgoszczy.

XI 2010 r. – IV Ogólnopolski Konkurs Chóralny im. Wacława z Szamotuł. III miejsce w kat. chórów parafialnych.

III 2012 r. – VI Pomorski Festiwal Pieśni Wielkopostnej w Kielnie na Kaszubach. Wyróżnienie dla najlepszego zespołu z tradycjami.

III 2013 r. – IX Ogólnopolski Przegląd Pieśni Pokutnej i Pasyjnej w Żorach.

XI 2014 r. – Federacja Caecilianum Oddział Główny w Warszawie odznacza chór VINCENTINUM Medalem GLORIAM DEI CANTARE.

V 2016 r. – V Ogólnopolski Festiwal Chóralny *Ave Maria* w Chojnicach. Brązowe Pasma w kat. chórów kościelnych.

IX 2017 r. – Uroczystości Jubileuszowe 400-lecia charyzmatu św. Wincentego à Paulo, oprawa muzyczna głównej mszy św., w której uczestniczył General Zako- nu Księży Misjonarzy ks. Tomasz Mavrič. Uroczystości były transmitowane w TV TRWAM.

Chór „VINCENTINUM” współpracuje również z Bydgoską Akademią Muzyczną; w ramach praktyk, studenci Wydziału Dyrygentury Chóralnej prowadzą próby chóru pod opieką merytoryczną prof. Elżbiety Wtorkowskiej.

Wszystkie te zdarzenia obrasta gąszcz emocji, przygotowań, prób i błędów, ale też fascynacji i starań. Tworzymy bowiem grupę mobilną, w miarę odpowiedzialną, która działa społecznie, ofiarowując swój czas, dobrą wolę i uważność muzyce, ale i wspólnocie, którą tworzymy. O tym właśnie jest album wspomnieniowy chórzystki, niżej podpisanej, pod tytułem „Piórko na języku”, którego pierwsze egzemplarze ofiarowano gościom honorowym, obecnym na przyjęciu.

Całości dopełniła ceremonia „wręczania świadectw”, czyli podziękowań imiennych, dla ciągle obecnych w chórze amatorów śpiewu. Warto dodać, że najdłużej śpiewają w chórze: Zofia Wojtonis (52 lata, w tym w „Vincentinum” 47), Józef Tuliński (55 lat, 17 w „Vincentinum”), Janina Wieluńska (35 lat w „Vincentinum”), Lidia Sawicka (34 lata w „Vincentinum”), Irena Sadowska (42 lata w tym w „Vincentinum” 28) i Grzegorz Olejnik (22 lata w „Vincentinum”). W chórze występują – Włodzimiera Różyczka (20 lat), Mirosław Głowacki (19 lat), Ewa Warsińska (16 lat), Grażyna Jasik (16 lat) i Wisława Podstawska (10 lat).

Podziękowania podpisane przez zarząd, dyrygenta i duchowego opiekuna chóru, ks. Jarosława, stanowiły miłą niespodziankę. Może trochę jak w szkole, ale czyż nie jesteśmy szkołą talentów, relacji międzyludzkich i uczuć? I ciągle się siebie uczymy...

(W.P.)

TMMB wspiera inicjatywy probydgoskie

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy interesuje się wszystkimi przejawami życia Bydgoszczy, regionu i kraju. Staramy się zajmować głos w obronie żywotnych interesów naszego miasta. Dlatego popieramy m.in. reaktywowanie „Pomorzanina”.

„Pomorzanin” Reaktywacja – to nazwa i wspólny mianownik działań prowadzonych przez Moderator Inwestycje, na rzecz rewitalizacji kultowego kina „Pomorzanin”. W roku 2018 dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Przyjaciółmi kina, udało się zrealizować wiele ciekawych oraz inspirujących wydarzeń. O tych najważniejszych, piszemy poniżej.

W listopadzie stare kino „Pomorzanin” odwiedzili uczestnicy „Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej 1918 – film polski wobec odzyskania niepodległości” organizowanej przez Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa oraz Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. O filmowej, niezwyklej przeszłości Bydgoszczy, w unikatowych przestrzeniach „Pomorzanina” opowiadał prof. Mariusz Guzek z UKW. O planach na przyszłość związanych z wpisaniem kina do Gminnego Programu Rewitalizacji, uczestników wizyty studyjnej poinformowali przedstawiciele Moderadora.

Również w listopadzie gościliśmy w kinie operatorów filmowych oraz miłośników kina. Wszystko dzięki inicjatywie Playhouse, organizowanej przez Nicka Sandlera, który podczas Camerimage Festival zorganizował w „Pomorzaninie” wyjątkowe targi dla branży filmowej.

Pozostając w tematyce filmowej, koniecznie trzeba wspomnieć o bardzo inspirującej wizycie znanego operatora Jacka Bławuta, który odwiedził kino wraz z filmem „Dekalog X” Krzysztofa Kieślowskiego. Pierwszy od 15 lat pokaz filmu w kinie „Pomorzanin” odbył się w ramach Festiwalu Filmowego Przeźrocza i cieszył się ogromnym zainteresowaniem bydgoszczan. Tak dużym, że nie wszyscy chętni mogli wziąć udział w tym wyjątkowym wydarzeniu. Sala wypełniona po brzegi była także podczas wyjątkowego koncertu klawesynowego poznańskiego muzyka Maksymiliana Świącha.

Publiczność mogła wysłuchać pierwszego klawesynowego albumu w historii fonografii wypełnionego w całości utworami z Tabulatury Jana z Lublina. Dodatkowo nagrań dokonano na kopii historycznego klawesynu, który pojawił się wraz z wykonawcą w naszym „Pomorzaninie”.

Co jeszcze wydarzyło się? Przede wszystkim, nie czekając na wsparcie publiczne, naprawiliśmy dach zapewniając naszym gościom i artystom bezpieczeństwo. Gruntownie posprzątałyśmy, wyremontowałyśmy łazienki i wzmocniłyśmy instalację elektryczną. Odświeżyliśmy także elewację przy wejściu do kina, gdzie wisi tablica ku

pamięci Mariana Rejewskiego, który mieszkał przy Gdańskiej 10 i być może odwiedzał nasze kino?

Historyczne wnętrze służyło w minionym roku nie tylko na spotkania z filmem i muzyką. W „Pomorzaninie” odbył się finał XVI edycji konkursu Urząd Skarbowy Przyjazny Przedsiębiorcom. Władze Izby Administracji Skarbowej, naczelnicy Urzędów Skarbowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz członkowie regionalnej kapituły pojawili się w kinie za sprawą konferencji na temat zmian podatkowych i ulatwień dla podatników związanych z reformą Administracji Skarbowej oraz ogłoszeniem regionalnych wyników konkursu Urząd Skarbowy Przyjazny Przedsiębiorcy.

To tylko kilka przykładów aktywności w mijającym roku. Na zakończenie parę zdań na temat planowanych działań podejmowanych przez spółkę non profit kino „Pomorzanin”, bo taka została powołana w celu zarządzania kinem. Zamierzamy intensyfikować starania o uzyskanie wsparcia publicznego. Do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego trafił już nasz wniosek o finansowanie projektu „Pomorzanin” Reaktywacja w programie Infrastruktura Kultury. Zacieśniamy współpracę z bydgoskimi stowarzyszeniami i UKW, planujemy wspólne działania z okazji 50 rocznicy premiery filmu „Sąsiedzi” – pokaz specjalny i wykład oraz liczne koncerty i wydarzenia. Zapraszamy do śledzenia naszego profilu „Pomorzanin” Reaktywacja na profilu FB, gdzie zamieszczamy wszystkie aktualne informacje. (M.D.)

W zespołach doradczych

TMMB stara się służyć swoją radą w gremiach doradczych miasta. Dr hab. Marek Romaniuk, Stefan Pastuszewski i Jerzy Derenda działają w Zespole ds. Nazewnictwa Miejskiego przy Prezydencie Miasta Bydgoszczy. Prezes Jerzy Derenda znajduje się w zespole wyłaniającym laureatów nagród za najlepsze prace naukowe (licencjackie, magisterskie, doktorskie).

Kwesta pamięci

Jak co roku, Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy zorganizowało kwestę na ratowanie najstarszych bydgoskich cmentarzy. Jej celem była troska o ginące zabudunki i budowanie pokoleniowej tożsamości. Kwesta odbyła się już 21 raz.

W czwartek, 25 października – zbiórkę prowadziły Szkolne Koła TMMB. Były to I Prywatne LO i I Prywatne Gimnazjum, SP nr 56 z Oddziałem Integracyjnym im. A. Fiedlera, Zespół Szkół nr 19, harcerska Drużyna Nieprzetartego Szlaku „Stefanki”, SP nr 31, SP nr 57, Zespół Szkół nr 31 Specjalnych przy ul. Fordońskiej, SP nr 62, SP nr 2, SP nr 38, SP nr 20 i Zespół Szkół Spożywczych. Młodzież ze swoimi opiekunami kwestowała na Starówce i w śródmieściu. Patronat nad tą inicjatywą objął Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty Marek Gralik.

We wtorek, 30 października o godz. 19, w Filharmonii Pomorskiej, przed i po koncercie „Pamiętajmy” – kwestowali dziennikarze TVP 3, w środę, 31 października, na cmentarzu parafialnym przy ul. J. Kossaka m.in. RO Szwederowo i Górzyskowo, w czwartek, 1 listopada, na cmentarzu Starofarnym m.in. RO Okole, na cmentarzu Komunalnym przy ul. Wiślanej pomocy udzieliła RO Nowy Fordon. W piątek, 2 listopada, kwesta odbyła się na cmentarzach Starofarnym i Nowofarnym.

Kwestom towarzyszy niezmiennie rosnąca życzliwość i zainteresowanie bydgoszczan. Na szczególną uwagę zasługuje młodzież szkolna, która gromadnie, bez względu na aurę, uczestniczy w kweście. Mieszkańcy Bydgoszczy też odwiedzają cmentarze ze swoimi pociechami. Tak budowana jest dziejowa tożsamość naszego miasta. Na szczególne podziękowanie zasługuje hojność bydgoszczan i ich gości. Również w tym roku zebraliśmy ponad 25 tys. złotych. Pieniądze te zostały przeznaczone na ratowanie infrastruktury cmentarnej, jak zabytkowa brama cmentarza Starofarnego czy cmentarza parafialnego przy ul. J. Kossaka. Także na odnowienie pomnika Matki Bożej Królowej Korony Polskiej przy kwaterze żołnierzy polskich na cmentarzu Nowofarnym, poległych w wojnie polsko-bolszewickiej. Tradycyjnie największe zainteresowanie TMMB koncentruje się na renowacji cmentarza Starofarnego. Tam za pozyskane środki odnowiono bezimienną mogiłę zbiorową przy głównej alejce, naprawiono kilka mogił m.in. rzeźbę Chrystusa z poutraconymi dłońmi. W kolejce jeszcze czeka podobnie zmaltretowany grobowiec rodziny Warmińskich i inne.

Kwesta na ratowanie najstarszych bydgoskich cmentarzy to nie tylko realne wsparcie renowacji nagrobków i infrastruktury w miejscach pochówku. To także przywracanie pamięci o wybitnych postaciach, które od nas odeszły.

Taką postacią jest kpt. Waclaw Denhoff-Czarnecki (1894-1927). Należał on do Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckiego, I Brygady Legionów Polskich, Polskiej Organizacji Wojskowej jako komendant okręgów: piotrkowskiego, wrocławskiego, lubelskiego i miasta Warszawy. Był adiutantem Komendy Naczelnej u boku Józefa Piłsudskiego. Walczył m.in. o Lwów i Wilno. Był 4-krotnie odznaczony Krzyżem Walecznych oraz Krzyżem Niepodległości. Znany też jako poeta legionowy, który napisał kilka zwrotek do pieśni „O mój rozmarynie”.

Kpt. w stanie spoczynku Waclaw Denhoff-Czarnecki zmarł w 1927 r. w Bydgoszczy. Najprawdopodobniej w szpitalu garnizonowym na gruźlicę, której nabawił się na wojnie. Został pochowany na cmentarzu Nowofarnym. *Jego śmierć – jak pisze Krzysztof Rogucki – w Bydgoszczy, w wieku zaledwie 32 lat, miała w sobie coś symbolicznego.*

Miejsce pochówku odszukał po zmuśnionych penetracjach archiwalnych Kamil Majewski, członek Zarządu Miejskiego Klubu Sportowego „Polonia Warszawa” i 6 lat temu umieścił tam tabliczkę poświęconą pamięci Denhoffa, który był też założycielem Klubu „Polonia” w Warszawie.

Przywróceniem pamięci kpt. postanowili się zająć m.in. bydgoscy Piłsudscy, zwłaszcza Jarosław Lewandowski, wydawca i redaktor cyklu wydań o Józefie Piłsudskim, jednocześnie bibliofil, Krzysztof Rogucki, autor publikacji „Józef Piłsudski na Kujawach i Pomorzu”, obecnie przygotowujący do druku biografię kpt. Denhoffa-Czarnockiego. Także mjr rez. Jarosław Garbowski, który w 2010 r. zorganizował bydgoską konferencję „Marszałek Piłsudski i Wilno” upamiętniającą Mariana Rejewskiego i mjr. Jana H. Żychonia.

I to z ich inicjatywy, we współpracy z Jerzym Derendą, prezesem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, doszło, 2 listopada 2018 r., podczas dorocznej kwesty na cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy, do odsłonięcia krzyża z tablicą pamięci Denhoffa-Czarnockiego w miejscu pochowania bohaterskiego kapitana. Do tej pory była tam skromna tabliczka przykręcona do drzewa. Przybyli liczni goście, m.in. wspomniany już Kamil Majewski z KS „Polonia Warszawa” i Mateusz Nagórski z Akademii Piłkarskiej MKS „Polonia Warszawa”, trener z uprawnieniami UEFA oraz Football Coerver, z Gdańska mjr Krzysztof Piwnicki ze Związku Piłsudczyków reprezentujący gen. Stanisława Władysława Śliwę, z Bydgoszczy: Regina Dąbkowska z Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Gdańsku, Delegatura w Bydgoszczy, płk dyplomowany Tomasz Dominikowski, Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, kpt. Piotr Wasiuczzonek, zastępca Komendanta Garnizonu Bydgoszcz w imieniu komendanta mjr. Romana Łobody, dr. hab. Przemysław Olstowski, prof. Instytutu Historii PAN, wchodzący w skład Rady Naukowej „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” w Warszawie, dr. n. prawnych Tomasz Sypniewski, Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Bydgoszczy, wykładowca Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej, opiekun naukowy Muzeum Wodociągów w Bydgoszczy.

Mjr Krzysztof Piwnicki uhonorował Kamila Majewskiego, który odnalazł miejsce pochowku kpt. Wacława Denhoffa-Czarnockiego, oraz prezesa TMMB Jerzego Derendę, medalami 30-lecia powstania Związku Piłsudczyków RP wręczonymi w imieniu prezesa Zarządu Krajowego Związku Piłsudczyków RP gen. Stanisława Władysława Śliwy.

Krzyż pamięci kpt. Wacława Denhoffa-Czarnockiego został poświęcony przez ks. Dariusza Wesółka, proboszcza parafii pw. Świętego Krzyża, a delegacja żołnierzy złożyła kwiaty, po czym zebrani odśpiewali „Marsz I Brygady”.

Czynione są starania, jak powiedział Jerzy Derenda, aby wiosną 2019 r., w miejscu krzyża powstała forma przestrzenna upamiętniająca bohaterskiego kapitana. Pomyśl wsparła też Regina Dąbkowska z IPN.

Tegoroczna kwesta w Bydgoszczy zaowocowała też pamięcią o Stanisławie Łabendzińskim, wybitnym przyrodniku, autorze pierwszej geologicznej Zjednoczonych Ziemi Polskich oraz powiatu bydgoskiego i pierwszego napisanego po polsku

„Ilustrowanego przewodnika po Bydgoszczy”, twórcy Bydgoskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika, profesorze przeniesionej do Cieszyna Akademii Rolniczej, dyrektorze Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczego im. Mikołaja Kopernika. Po śmierci najbliższych jedyną żyjącą krewną S. Łabendzińskiego jest 84-letnia synowa z Jeleniej Góry. Podjęliśmy więc starania o opiekę nad grobem wybitnego profesora przez Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 przy ul. Nowodworskiej. Propozycja została życzliwie przyjęta przez panią Mirosławę Glazę, dyrektor ZSO nr 2 w Bydgoszczy.

„Dzienniki Bydgoszczy”

Numer 12. W witrynie wydawniczej Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy jest kolejny 12 numer „Dziennika Bydgoszczy” (przełom 2017/2018 r.). Zgodnie z formułą pisma wiele uwagi poświęcamy kultywowaniu dziejów i tradycji naszego miasta.

Bydgoszcz jest od lat miastem, które promieniuje muzyką nie tylko na kraj. Stąd m.in. reportaż z zakończonego 11 Międzynarodowego Konkursu Młodych Pianistów „Arthur Rubinstein in memoriam”. Jednego z najważniejszych konkursów muzycznych dla młodych pianistów do 21 lat na świecie. Przypomnijmy, że tu błysnęła gwiazda Rafała Blechacza, który jako pierwszy w historii Polak zwyciężył nadzwyczaj prestiżowy XV Międzynarodowy Mistrzowski Konkurs im. Arthura Rubinsteina w Tel Awiwie, a także Juliany Awdeevy i Szymona Nehringa. Tegoroczny konkurs „Arthur Rubinstein in memoriam” w Bydgoszczy zwyciężył Arsenii Mun z Rosji, drugie miejsce zajął Tomasz Marut z AM we Wrocławiu, Nagrodę Chopinowską Adam Kalduński, student AM w Bydgoszczy.

Artykułem „Powstańcza Bydgoszcz” pióra Wojciecha Zawadzkiego włączyliśmy się w nurt obchodów 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Piszemy o uczestnictwie bydgoszczan w walkach powstania. Bydgoskie Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 apeluje do rodzin powstańczych, by oznakować groby, w których spoczywają zmarli powstańcy. Jest też propozycja nadania imienia Powstańców Wielkopolskich jednej z bydgoskich szkół.

W artykule „Strapienie badaczy. Kto budował Zamek Bydgoski?” kontynuujemy rozważania podjęte w poprzednim numerze DB dotyczące czasu powstania jak i budowniczych Zamku Bydgoskiego. Nie mogli tego uczynić Krzyżacy w latach 1330-1337, gdyż budowa takich obiektów trwała co najmniej 10-15 lat, a już w 1337 r. król Kazimierz Wielki odzyskał Bydgoszcz z rąk Krzyżaków. Należy przyjąć, że Zamek powstawał ewolucyjnie, latami, i był dziełem rąk wielu wykonawców. Robert Grochowski w artykule „Czersk, Siersko Polskie, Fordonek...” pokazuje najdawniejsze dzieje bliskich Bydgoszczy osiedli, wywodzi ich nazwę i położenie. Ciekawym przyczynkiem do bydgoskiej kultury jest artykuł „Kazimierz Przerwa Tetmajer sty-

pendysta Bydgoszczy”, dowiadujemy tam, że miasto jakiś czas fundowało stypendium dla pisarza w nadziei, że osiadzie on w Bydgoszczy. Z kolei „Iskra buntu”, to ciekawe rozważania Bartłomieja Siwca na temat twórczego dorobku niedawno zmarłego publicysty i pisarza Krzysztofa Derdowskiego. Przypominamy też pamięć Marka Rony, artysty plastyka, który zrekonstruował m.in. pomnik NSPJ przy ul. Seminaryjnej.

Całość otwiera i zamyka niczym kłamra cykl publikacji, które zrodziły się pod odkryciu skarbu w bydgoskiej katedrze. Ilustrują to doskonale zdjęcia i teksty. *Dla mnie nie ulega żadnej wątpliwości – powiedział prof. Dariusz Markowski – że odkryte krypty są dodatkowym wielkim skarbem bydgoskiej katedry. Dlatego należy zrobić wszystko, by stały się częścią naszego dziedzictwa kulturowego. Oczywiście w sposób niekolidujący z funkcją świątyni dla wiernych.* Ks. Marcin Puziak w publikacji „Skarby nieukryte” przedstawia fragment innego rodzaju skarbów, jakim są stalle z malowidłami. To bardzo ciekawy przyczynek do dziejów katedry i kościoła karmelitów oraz postaci, które się na obrazach znajdują.

Spora część publikacji poświęcona jest współczesnej Bydgoszczy. TMMB wraca do idei wyborów Bydgoszczan Roku, którzy w sposób szczególny zapisali się w dziele rozświetlenia miasta w kraju i na świecie. „Na przekór pogodzie” to foto-reportaż poświęcony 20 kweście na ratowanie najstarszych bydgoskich nekropoli. Dzieło kontynuowane przez TMMB tym razem przyniosło ponad 21 500 złotych i to przy nadzwyczaj złej aurze, często padającym deszczu i huraganowych porywach wiatru. Ewenementem bydgoskiej kwesty są wolontariusze, a przede wszystkim młodzież szkolna i dzieci, które w imieniu swoich rodziców wrzucały pieniądze do puszek. Nie ustaje też debata nad potrzebą odbudowy Zachodniej Pierzei Starego Rynku. Tym razem na przykładzie interesującej pracy inżynierskiej w UTP. Na uwagę zasługuje odkrywcza propozycja zagospodarowania centralnej płyty Starego Rynku. Niemalą emocji budzi wciąż decyzja o przejęciu weterynarii pod skrzydła UMK, choć tradycje i pomysł pochodzi z bydgoskiego UTP. W przeszłości to w Bydgoszczy była Akademia Rolnicza i tu powstawały jej założenia. Łukasz Krupa, dyrektor Biura Stowarzyszenia Metropolia Bydgoska pisze o pierwszym roku działalności Stowarzyszenia. To nie tylko integracja Bydgoszczy i sąsiednich powiatów, ale także sporo korzyści dla regionu i jego gospodarki. Szczegóły w artykule. Do tradycji Pomorza i Kujaw przenosi nas publikacja Łukasza Religi „Węgierska historia na Kujawach i Pałukach”. Są też karykatury i fraszki poświęcone osobom zasłużonym z Bydgoszczy.

Nr 13. Na 1 stronie jest zapowiedź VIII Koncertów Maryjnych z Różą wraz z obszernym 2-stronicowym programem występów. Tym razem, w 97 rocznicę powrotu Bydgoszczy do Macierzy. Jest obszerna relacja „Niepodległa w Bydgoszczy” z uroczystości pod pomnikiem NSPJ przy ul. Seminaryjnej z udziałem wielu bydgoszczan w tym młodzieży szkolnej. W tamte pamiętne dni przenosi nas relacja plk.

Eugeniusza Michała Andrzejewskiego, sekretarza generalnego ZIW RP. Uroczystości poprzedziła Msza Święta w kościele pw. Świętej Trójcy w intencji Bydgoszczan i Bydgoszczy. W fotoreportażu „Dekoracja sztandaru TMMB” z noworocznego spotkania opłatkowego 2018 r. piszemy o uhonorowaniu naszego stowarzyszenia Krzyżem 95 lat ZIW RP. Nasz Sztandar został wprowadzony przez młodzież SP nr 57, patronem jest TMMB. Przypominamy o XI Kongresie Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP w dniach 23-25 września 2018 r. w Legnicy. Odnotowujemy podwójny sukces bydgoskiego duetu fortepianowego Joanna Derenda-Lukasik i Marzena Buchwald – pianistki z Bydgoszczy prezentując dzieła na 4 ręce i 2 fortepiany Zygmunta Noskowskiego i Romana Maciejewskiego podczas VI Międzynarodowego Mistrzowskiego Konkursu w Warszawie (VI International Master Competition for Music Teachers (6-9.04.2018 r.)) zdobyły II nagrodę oraz Nagrodę Specjalną – rekomendację dla Instytutu Tańca i Muzyki w Warszawie za wybitną interpretację muzyki polskiej. W artykule „Pół wieku Kroniki Bydgoskiej” znajduje się relacja dr. hab. Marka Romaniuka poświęcona temu wydawnictwu, przypomnieniu powstania oraz przedstawieniu autorów i przebogatej treści i periodyku. Całość wzbogacona pięknymi ilustracjami Lesława Kuczerskiego i fraszkami Zdzisława Prussa. Polecamy artykuł o najnowszych badaniach na terenie dawnego cmentarza Karmelitów w Bydgoszczy pióra Wojciecha Siwiaka. Na zakończenie fotoreportaż z uroczystego wręczenia legitymacji TMMB Rafałowi Bruskiemu, prezydentowi naszego miasta. Wśród zdjęć – jedno przedstawia grafikę Lesława Kuczerskiego z Prezydentem jako sternikiem dynamicznej łodzi, której na imię Bydgoszcz.

Nr 14. Lektura godna ze wszech miar polecenia. Najpierw ze względu artykuł „Kiedy Król wjedzie na Stary Rynek?”. Propozycję przeniesienia pomnika Króla Kazimierza III Wielkiego na Stary Rynek entuzjastycznie przyjęli uczestnicy wycieczek w cyklu „Bydgoszcz za zamkniętymi drzwiami”, a potem poparła Rada ds. Estetyki Miasta z jej przewodniczącym prof. Dariuszem Markowskim. Jerzy Derenda, prezes TMMB, przypomina, że królowi Kazimierzowi III Wielkiemu Bydgoszcz zawdzięcza swoje istnienie w ogóle. Kolejny temat budzący w naszym mieście wiele emocji to „Największy cmentarz ewangelicki w Bydgoszczy”, na którym obecnie znajduje się park Ludowy im. W. Witosa. TMMB jest zdania, że powinien to być park Pamięci. Zamieszczamy obszernie relacje ze zdjęciami z zakończenia VIII Koncertów Maryjnych z Różą, w tym z uhonorowania głównego organizatora prezesa Jerzego Derendy Złotą Odznaką Honorową Polskiego Związku Chórów i Orkiestr za wytrwałą organizację koncertów ku czci Matki Bożej Piękną Miłości. Także relacje z wręczenia Medalu Jerzego Sulimy-Kamińskiego 2018 r., z finału Konkursu „Bydgoszcz – moja mała Ojczyzna”. Polecamy też bardzo interesujący artykuł „Książka pierwszego kontaktu – >>Encyklopedia Bydgoszczy<< na tle podobnych wydawnictw” pióra prof. Zbigniewa Zyglewskiego z UKW. Warto przeczytać artykuł Roberta Grochowskiego

„Na szlaku dawnych osad miejskich”, w tym Kapuścisk. W nr. 14 rozpoczynamy, po dłuższej przerwie, przyznawanie tytułu „Bydgoszczanina Roku”. To szczytne miano przypadło za rok 2017 Janowi Gogolewskiemu pełniącemu funkcję Prezesa Związku Rzemiosła Polskiego i członka Zarządu Europejskiej Unii Rzemiosła Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Nr 15. Trwa dyskusja nad ostatecznym kształtem Starego Rynku w Bydgoszczy. Jak wiadomo, to serce miasta zostało okaleczone podczas okupacji niemieckiej. Wyburzono Zachodnią Pierzeję. W dodatku pomnik króla Kazimierza III Wielkiego zamiast na Starym Rynku postawiony został przy parkingu samochodowym. Zmartwiony prof. Dariusz Markowski pyta z żalem „Czy królewska Bydgoszcz wyrzekła się króla?”. Nie ma odpowiedzi na pytanie, kiedy zostanie odbudowana Zachodnia Pierzeja Starego Rynku, jako mauzoleum, jako pamięć męczeństwa Bydgoszczy właśnie w 100-lecie odzyskania niepodległości. Pomnik Walki i Męczeństwa, jak twierdzi prof. Lechosław Lameński z KUL, nie ma nic wspólnego z martyrologią Bydgoszczy. W tym samym numerze „Dziennika Bydgoszczy” jest artykuł Wiesława Trzeciakowskiego „Księża na bydgoskim Starym Rynku: 9 września 1939 roku” – wstrząsający dokument męczeństwa kapłanów na początku okupacji potwierdzony historycznymi faktami i oryginalnymi zdjęciami. Jest kolejny artykuł poświęcony „Encyklopedii Bydgoszczy” t. 2. Tym razem o walorach publikacji piszą jej recenzenci, głównie profesorowie i inni pracownicy uczelni naszego regionu.

„Dziennik Bydgoszczy” poświęca też artykuł „Urok gwary bydgoskiej. W naszym firtlu” napisany przez Edwarda Baumgarta. Warto poczytać ten dowcipnie napisany tekst, nasycony słownictwem i zwrotami Bydgoszczy, która bynajmniej nie odeszła od nas. Jest sporo przyczynków do dziejów Bydgoszczy, m.in. Wiesława Trzeciakowskiego: „Pierwsza po wojnie parafia i kaplica w Bydgoszczy powstała 60 lat temu na Jachcicach”, „90 lat temu bydgoscy sportowcy zdobyli pierwszy medal olimpijski” – Antoniego Rosołowicza. Kontynuujemy cykl „Na szlaku dawnych osad miejskich (Prądy, Miedzyń, Wilczak, Czarnówko i Grochal)” Roberta Grochowskiego. Gazeta przynosi też artykuł Dariusza Tomasza Lebiody o wynikach konkursu na najlepszą książkę roku. Jak w każdym, tak i w tym numerze, piszemy o twórcach ludowych, Borowiackim Towarzystwie Kultury i zbliżającym się XI Kongresie Stowarzyszeń Regionalnych RP w Legnicy.

Nr 16. W numerze obszerny fotoreportaż z uroczystości poświęcenia sztandaru SP nr 57, której patronem jest TMMB. Przyczynkiem od dziejów Starego Rynku jest publikacja „Kościół pojezuicki w dziejach Bydgoszczy” z licznymi zdjęciami dokumentującymi świątynię przed rozbiórką w 1940 r. udostępnionymi nam przez Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego. Dalej publikacja Joanny Derendy-Łukasik poświęcona inicjatywom Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina w 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę. Prezentacja prof. Janusza Kutty

– Bydgoszczanina 2018 r. O wielkim polskim patriocie, admirale Józefie Unrugu, który został patronem jednej z ulic Inowrocławia oraz uroczystości upamiętniającej zamordowanych przez Niemców powstańców Wielkopolskich, pisze Stefan Czarnecki, prezes Żnińskiego Towarzystwa Kultury. Red. Janusz Brodziński relacjonuje wyniki kwesty w Dzień Wszystkich Świętych, dzięki której udało się przeprowadzić renowację pomnika rodziny Łabiszewskich. Towarzystwo Miłośników Miasta Inowrocławia, jak powiedział przewodniczący Tadeusz Chęsy, dołoży wszelkich starań, by trwale upamiętnić miejsca pochowku powstańców wielkopolskich spoczywających na inowrocławskich nekropoliach. Artykuł „Kwesta pamięci” przedstawia efekty zbiórki na bydgoskich cmentarzach. Autor przypomina, że nie chodzi tylko o samą zbiórkę, ale także o przywracanie pamięci o wybitnych osobach i miejscach ich pochowania. Dzięki temu udało się odsłonić krzyż pamięci kpt. Wacława Denhoffa-Czarnockiego, adiutanta Komendy Naczelnej u boku Józefa Piłsudskiego, także urodzonego w Inowrocławiu, wybitnego pedagoga, dyrektora Miejskiego Gimnazjum Męskiego im. M. Kopernika w Bydgoszczy Stanisława Łabendzińskiego. Na kartkach z przeszłości znajduje się jeden ze słynnych procesów o czary w Fordonie.

Prof. Janusz Kutta Bydgoszczanin Roku 2018

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy po dłuższej przerwie przywróciło przyznawanie tytułów Bydgoszczan Roku. Kandydaci do tego zaszczytnego miana muszą okazywać się udokumentowanymi wybitnymi osiągnięciami sławiącymi Bydgoszcz w kraju i na świecie. Kapituła jednomyślnie przyznała kolejny tytuł za 2018 r. dr. hab. Januszowi Kutcie, prof. nadzw., prorektorowi Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. Prof. Janusz Kutta jest wielkim pasjonatem naszego miasta, a ponadto obchodził 55-lecie działalności zawodowej, naukowej i społecznej oraz 80 urodziny.

Prof. Janusz Kutta Bydgoszczaninem 2018 roku

Jest „Kalendarz Bydgoski” 2019 r.

Jak co roku Sekcja Wydawnicza Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy przygotowała „Kalendarz Bydgoski 2019 r.” pod redakcją Marcina Rykowskiego. Publikacja ukazała się w ostatnich dniach listopada 2018 r. Na okładce znajduje się zdjęcie przedstawiające jeden z nowoczesnych budynków mieszkalnych realizowany przez AWZ „Awiator” na Bartodziejach.

Na kartkach „Kalendarza...” zagościła historia za pośrednictwem artykułów m.in.

poświęconych bydgoskim wątkom marszałka J. Piłsudskiego pióra Anny Nadolskiej, wywiadowczej działalności mjr. H. Żychonia autorstwa Wojciecha Sobocińskiego czy odkryciu skarbu w prezbiterium Katedry Bydgoskiej napisanym przez archeologa Roberta Grochowskiego. Jest obszerny dział „Pamiętne lata” poświęcony okupacyjnym dziejom Bydgoszczy. Z zainteresowaniem czyta się wspomnienia Janusza Umińskiego, Zdzisława Prussa, Eulalii Ryszkowskiej i Norberta Krawczyka o zmieniającej się Bydgoszczy. Jest przegląd kulturalny Agnieszki Wysockiej i Anity Nowak o muzeach i galeriach, teatrze, są pożegnania wybitnych bydgoszczan.

W sumie ponad 200 stron, prawdziwe kompendium wiedzy o naszym mieście, nieocenione źródło informacji dla bydgoskiej historiografii. Do nabycia m.in. w siedzibie TMMB.

Spotkanie z Rafałem Bruskim prezydentem Bydgoszczy

Prezydent Rafał Bruski poszedł w ślady swoich wielkich poprzedników i wstąpił w szeregi członków Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Była to okazja do spotkania się członków Zarządu TMMB z włodarzem miasta.

Prezydent mówił o znaczącej roli naszego stowarzyszenia w podejmowaniu licznych inicjatyw społecznych, a także obronie dobrego imienia naszego miasta, gdy pojawiają się niesprawiedliwe czy wręcz krzywdzące opinie. Legitymację wręczył Jerzy Derenda prezes TMMB. Znakomity gość otrzymał też grafikę Lesława Kuczerskiego przedstawiającą Prezydenta jako pilota szybkiej łodzi pod nazwą „Bydgoszcz”.

Prezydent Rafał Bruski z grafiką wykonaną przez Lesława Kuczerskiego.

„Kronika Bydgoska” t. XXXIX

(omówienie zawartości)

Ukazał się nowy, 39 tom „Kroniki Bydgoskiej”. Kolegium redakcyjne czasopisma tworzą prof. dr hab. Włodzimierz Jastrzębski (redaktor naczelny), dr hab. Marek Romaniuk (sekretarz redakcji) i dr Joanna Matyasik (członek).

Na zawartość tomu złożyły się różnorodne teksty ulokowane w tradycyjnych 5 działach rzeczowych: „Studia i szkice”, „Źródła i materiały”, „Sylwetki-biografie-wspomnienia” oraz „Przeglądy-recenzje-omówienia”. Tom zamyka „Kronika działalności TMMB”.

Wśród studiów i szkiców o tematyce historycznej znalazły się prace m.in. Adama Szefera, poświęcone bydgoskim jezuitom, i Radosława Michny, dotyczące bydgoskiego szkolnictwa żeńskiego w okresie zaboru pruskiego, Kamila Ściesińskiego o życiu codziennym mieszkańców Bydgoszczy w trakcie pierwszej wojny światowej (1914-1918) oraz Włodzimierza Jastrzębskiego poświęcony działalności na terenie Pomorza Gdańskiego (Nadwiślańskiego) Ochotniczego Pułku Błękitnego Pogotowienia Obrony Kraju Związku Hallerczyków (sierpień-wrzesień 1939 r.), a także Roberta Szatkowskiego pt. „Oddział Wydzielony Wisła – zapomniana flotylla. Zarys działań”. W części zawierającej studia i materiały zamieszczono artykuł Bogny Derkowskiej-Kostkowskiej, „Prasa jako źródło do badań nad kształtowaniem i funkcjonowaniem układu urbanistyczno-architektonicznego Bydgoszczy w czasach zaboru pruskiego na wybranych przykładach”. Piotr Falkowski omówił zasób Archiwum Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1909-1920. Melania Dereszyńska-Romaniuk w 100-lecie dekretu o archiwach przypomniała dzieje i omówiła zasób Archiwum Państwowego w Bydgoszczy, zaś Joanna Matyasik, opublikowała „Memorjał w sprawie Urzędników Niemców w Bibliotece Miejskiej” wydany przez dyr. Witolda Belzę. W bloku wspomnieniowym przywołano sylwetki, m.in. niedawno zmarłych bydgoskich uczonych: prof. dr hab. Hannę Kwaśniewską i prof. dra hab. med. Józefa Kałużnego. W tomie znalazły się także omówienia i recenzje, m.in. W. Jastrzębskiego książki Jürgena W. Schmidta pt. „Gegen Russland und Frankreich. Der deutsche militärische Geheimdienst 1890-1914”, A. Chlewickiej-Maczyńskiej publikacji Joanny Matyasik „Skarby Książnicy Bydgoskiej. Zabytkowe zbiory Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy” oraz Krzysztofa Osińskiego „Bydgoszcz wojskowa. Szkice z dziejów garnizonu bydgoskiego od czasów najdawniejszych do współczesności”. (M.R.). Całość oprac. Jerzy Derenda